

Telesna vzgoja in šport sta spričo industrializacije in drugačnega načina življenja ljudi vse bolj važna. Zato je razumljivo, da je Gorenjska, kot močno industrijsko območje, tudi močno razgibana s fizkulturno in športno dejavnostjo. Vrsta znanih športnikov z Gorenjske je znana ne le v naši domovini, marveč tudi v športnih krajih izven meja.

Vendar v množičnosti te dejavnosti še niso doseženi zaželeni uspehi. Zlasti na področju telesne kulture, ki je zlasti za mladino izredne važnosti.

Največjo oviro za doseg te ciljev pripisujejo marsikje pomanjkanju športnih objektov. Letoš je v vsej domovini začela široka aktivizacija v tej smeri.

Tudi v našem okraju, razumljivo, je ta akcija že v teku. Vendar kaže, da se po nekaterih občinah niso ogreli za to.

FIZKULTURA

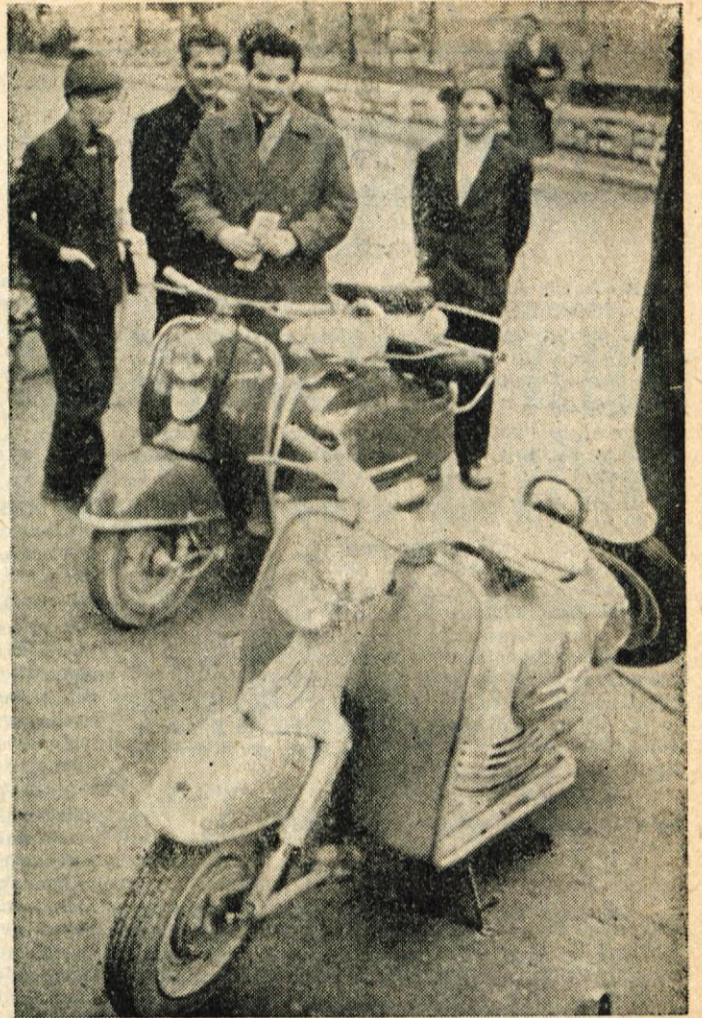
čprav kričeče potrebujejo prostore za telesnovzgojno in športno dejavnost.

Edini štab, ki ima vso pomoč, je v Trzinu. Tam so že izdelali svoj podoben načrt za prostovoljno delo in zainteresirali široko javnost. Hkrati se že pripravljajo za zbiranje denarnih prispevkov.

Okrajni štab je namreč naročil posebne znamke po 15 dinarjev in bloke po 10 dinarjev v skupni vrednosti 8 milijonov dinarjev.

Pri vsem tem pa ne gre zgolj za zbiranje denarnih prispevkov. Še važnejša je akcija za prostovoljno delo pri urejevanju športnih objektov. Važno je, da bi o potrebi fizkulture dejavnosti širše razpravljali, seznanjali s tem problemom vse kolektive, organizacije in prebivalstvo ter jih tako vključili v skupno, množično sodelovanje pri ureničenju postavljenih ciljev.

K. M.

Ob dnevih, ko na TNZ v Kranju registrirajo nova motorna vozila, je pred poslopjem Okrajnega ljudskega odbora dokaj živahno. Predvsem ne manjka radovedne mladine, ki si vzdihovaje ogleduje lične rolerje

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO
LETO XII., ST. 19 — CENA DIN 10.— KLANJ, 9. MARCA 1959

Prvi družbeni plan na Gorenjskem sprejet

Porast negospodarskih investicij

ObLO Bled soglasno sprejel družbeni plan za leto 1959 - 52% vseh investicij za življenski standard - 30 milijonov dinarjev za gradnjo stanovanj

Občinski ljudski odbor Bled je v petek po živahni razpravi na skupni seji obeh zborov sprejel družbeni plan in proračun občine Bled za leto 1959. Družbeni plan in proračun so pred tem obravnavali že vsi sveti Občinskega ljudskega odbora in zbori volivcev, ki so bili v blejski občini v prvih dneh marca.

NAJDLJE O DOPOLNILNEM PRISPEVKU

Občinski družbeni plan blejske občine določa, da sme biti v vseh treh industrijskih podjetjih (LIP, Tovarna drobne lesne embalaže Vintgar in Tovarna čik in vezenin) letos zaposlenih skupaj 617 delavcev, kolikor jih je bilo 31. decembra lani. Spreminjanje števila delavcev v posameznih industrijskih podjetjih pa v okviru občinskega globala ni možno, ker so na področju občine le tri industrijska podjetja, od katerih je zlasti lesna industrija glede deljenega števila delavcev najbolj prizadeta.

Odborniki obeh zborov ObLO Bled so se v razpravi najdlje zadržali pri 10% dopolnilnem

proračunskem prispevku, ki bo v blejski občini po proračunu znašal letos 3.739.000 dinarjev. Predstavniki posameznih gospodarskih organizacij, posebno Gozdnega gospodarstva Bled, se sicer niso izrekli proti dopolnilnem proračunskem prispevku. Nasprotno, pravijo, da ga bodo plačevali, toda tako, da ga ne bi odtrgali direktno delavcem od njihovih čistih mesečnih prejemkov, pač pa bi ga plačali iz čistega dohodka podjetja.

Naloga Občinskega ljudskega odbora bi bila, da podjetjem oziroma odbornikom pojasni predpise in tudi namen plačevanja dopolnilnega proračunskega prispevka od čistih plač. A. T.

S konference političnega aktiva v Škofji Loki

DELAVEC ALI KMET?

Delo tistim, ki jim je zaposlitev glavni dohodek

V torek, 3. marca dopoldne so se zbrali v Škofji Loki politični delavci in predstavniki gospodarskih organizacij, da bi razprav-

ljali o problemih v občini v smislu smernic zadnje konference SZDL okraja Kranj. Prisotna sta bila tudi član predsedstva Socia-

listične zveze Slovenije, tov. Janez Hribar in sekretar okrajnega odbora SZDL Kranj. V uvodnem referatu je predsed-

nik občinskega odbora SZDL, tovariš Andrej Levičnik, govoril o smeri gospodarskega razvoja v občini, s stališča spremenjenih razmer, nastalih po združitvi z nekdanjo občino Gorenja vas. Struktura gospodarstva in prebivalstva se je po združitvi bistveno spremenila. Medtem ko je bilo v prejšnji občini Škofja Loka 71% delavstva in le 18% kmečkega prebivalstva, je v novi občini samo 41,5% delavstva in 33% kmečkega prebivalstva. Če pa bi k temu pristeli še takomenovane polkmete, ki jim je zaposlitev le vir dodatnih dohodkov, bi se struktura še znatno spremenila v korist kmečkega prebivalstva. To je predvsem značilno za zaposleno delovno silo v Poljanski dolini. Ti delavci niso vezani na podjetje. Zato ni slučaj, da so prav ti delavci največkrat nasprotniki uvajanja raznih ukrepov, ki naj bi dvignili produktivnost dela. V gospodarstvu socialističnega sektorja bi morali zato prvenstveno zaposliti tisto delovno silo, ki ji je zaposlitev osnovni vir osebnih dohodkov. Delavcem, ki so tudi lastniki zemlje in so že zaposleni, pa bi morali omogočiti, da oddajo zemljo v zakup ali da jo prodajo.

Govornik je tudi poudaril, da bi bilo zmotno, če bi obravnavali celo občino kot pretežno agrarno in zaostalo področje in bi s tega stališča reševali razna gospodarska vprašanja. Škofja Loka sama je razvit industrijski center, s pretežno delavskim prebivalstvom. Tu so predvsem velike potrebe po razvijanju dejavnosti in služb, ki vplivajo na dvig družbenega standarda. Področje Poljanske doline pa je povsem drugačno. Tam se je potrebno zavzemati za dvig kmetijske proizvodnje in v tej perspektivi tudi vlagati investicijska sredstva. Ta sredstva pa je treba uporabiti za konkretne potrebe kmetijstva, ne pa toliko za gradnjo raznih stavb, kot se sedaj dogaja. Pospesevati je treba sodelovanje zadrug s privatnimi kmetijskimi proizvajalci, zato pa je treba v zadrugne organe voliti mlajše ljudi, ki so za naprednejše odnose dostopnejši.

MLADE V STROKOVNE SOLE

V nadaljevanju je predsednik Levičnik govoril o delavskem upravljanju, o nagrajevanju, o zaposlovanju delovne sile s stališča produktivnosti dela, o kadrovski politiki, o delitvi dohodka in o drugih perečih vprašanjih v občini. Za dvig produktivnosti je treba izkoristiti nagrajevanje po učinku. Ne bi smelo biti podjetja, ki ne bi uvedlo nagrajevanja po akordu in po enoti proizvoda. Poseben problem predstavlja kadrovske vprašanje, čemur bodo morale politične organizacije v podjetjih in komuni posvetiti več skrbi. Ljudi, zlasti mlade, ki kažejo voljo za napredek, je treba poslati v strokovne sole. Precejšen prispevek v tej smeri se pričakuje tudi od novoustanovljenega centra za vzgojo odraslih v Škofji Loki.

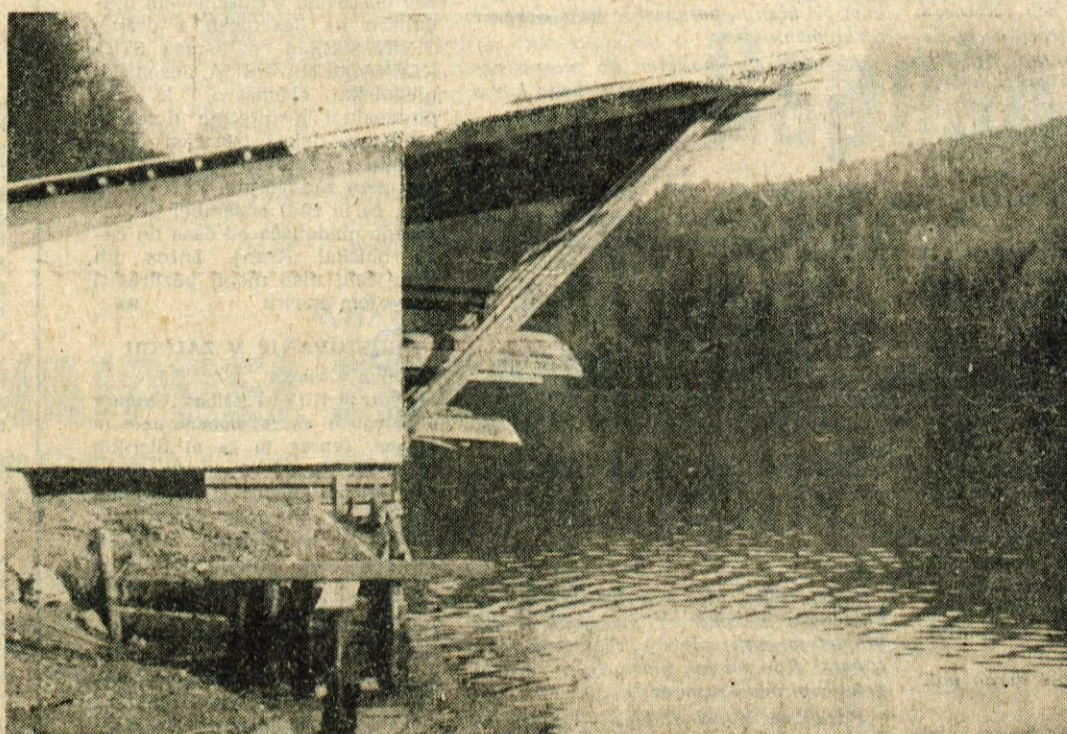
V razpravi so poudarili, da predstavlja poseben problem, ker se delavci ne želijo zaposlovati v neindustrijskih panogah (gradbeništvo, gozdarstvo, soc. kmetijstvo.) Prav tako primanjkuje vajencev za razne obrtne poklice, ki postajajo zato že kritični (zidarji, čevljarji, sobni pleskarji, kleparji itd.). Se vedno so tudi primeri, da podjetja zaposlujejo novo delovno silo brez posredovalnice za delo. Podjetja tudi odlašajo s odločitvijo delovnih mest za invalide.

Predsednik občinskega sindikalnega sveta, tov. Sitar, je razpravljal o problemih pri sestavljanju novih tarifnih pravilnikov. Čuti se premajhno sodelovanje delavskih svetov, še manj pa celotnih kolektivov. V nekaterih podjetjih so Nadaljevanje na tretji strani.

Družbeni bruto produkt in narodni dohodek sta se lani v primerjavi z letom 1957 znatno povečala in sicer predvsem zaradi dobre turistične sezone in izredne usadne letine. Za leto 1959 pa predvideva družbeni plan, da se bo bruto produkt povečal le za 1% — od 2.243 milijonov dinarjev v letu 1958 na 2.258 milijonov dinarjev, narodni dohodek pa za 5%. Ker so se lani zaradi ugodne turistične sezone blagovne storitve v gostinstvu, trgovini in komunalni dejavnosti dvignile v taki meri, da so nekatere preglede celo predvideni vrednostni obseg storitev v letu 1961, zato družbeni plan za te panoge ne predvideva večjega zvišanja bruto produkta in narodnega dohodka, pač pa poudarja, da je z izboljšanjem subjektivnih pogojev treba doseči vsaj lanskoletno raven. Za gostinstvo n. pr. predvidevajo, da se bo bruto produkt v primerjavi z lanskim letom za 1% znižal, medtem ko bo narodni dohodek za 7% porastel; v obrti pa bo bruto produkt padel za 5%, narodni dohodek pa se predvideva v isti višini kot lani.

Zanimivo je razmerje med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami blejske občine za leto 1959. Skupno nameravajo letos porabiti za investicije 421.595 tisoč dinarjev (117% več kot lani), od tega 48% za gospodarske in 52% za negospodarske investicije. Lani je bilo razmerje med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami 73:27 v korist gospodarskih. Investicije za družbeni standard se bodo torej letos v zvezi s priporočili OLO Kranj občutno povečale. V skupnem znesku negospodarskih investicij za leto 1959 so zajeta tudi vezna in druga sredstva za graditev vodovoda, kanalizacije in Grajskega kopaljšča v višini 155 milijonov dinarjev, in sredstva, ki jih bodo dale gospodarske organizacije za dvig življenskega standarda v skupni sklad pri Občinskem ljudskem odboru. Le-ta bodo v celoti porabili za dograditev zobnega paviljona na Bledu.

Z izgradnjo glavnega vodovoda, vodovoda na Poljanah in manjših lokalnih priključkov v novih naseljih bo rešena preskrba z vodo na področju blejske občine. Ti novi objekti komunalnega značaja pa pomenijo tudi ogromen prispevek in osnovo za

NA ZBILJSKEM JEZERU GRADIJO MIKAVNO ČOLNARNO

To soboto na Trati pri Škofji Loki tradicionalno nagradno žrebanje naročnikov »Glasu Gorenjske«

Ste že naročnik »Glasu Gorenjske«? Se danes in jutri imate čas, da vplačate vsaj polletno naročnino in se s tem udeležite tradicionalnega nagradnega žrebanja naročnikov »Glasu Gorenjske«, ki bo v soboto, 14. marca ob 17. uri v dvorani Predilnice na Trati pri Škofji Loki.

Naročnike opozarjamo, da bo nagradno žrebanje združeno z veselim večerom, na katerem bodo sodelovali: loški zabavni sekstet, Oča s Krana, Lipa Revše, Frenk in Grega z Jesenic ter zmagovalca radijskih oddaj »Pokaži kaj znaš«, mlada violinista Majdka Fajonova in Mihee Pogačnik.

Vstopnice za prireditve »Glasu Gorenjske« lahko dobite že od srede naprej v trgovini čevljev »Alpina« v Škofji Loki (sedeži 60 in 40 dinarjev, stojšča 20 dinarjev).

Ne pozabite na prihodnjo številko »Glasu Gorenjske«. V njej bomo objavili spisek vseh nagrad, ki jih je pripravila uprava »Glasu Gorenjske«, ali pa so jih darovala podjetja Gorenjske.

Uprava in uredništvo

PABERKI PO SVETU

SIROMASNA VDOVA

Ko je bil v tistih revolucionarnih dneh v Iraku ubit predsednik Nuri Said, je posebna kampanja začela skrbeti za »nesrečno« vdovo predsednika, ki je prav tiste dni znašla v Londonu, seveda »po naključju«. Casopisi so pisali, da bi morala britanska vlada pomagati tej ženi, ki nima od česa živeti.

Sedaj je ugotovljeno, da je Nuri Said samo v Londonu zapustil bogastvo v vrednosti 40 milijonov dolarjev.

Menda je še več zapustil v Švici.

NA DVEH STOLIH

Skoro polnih osem let je prejel drugi sekretar Arabske lige Soliman Bajad dve plači; eno v ligi, drugo iz inozemstva. Za prvo je opravljal posle tajnika. Za drugo plačo — 60 funtov mesečno, pa je prepisoval tajna poročila te organizacije in jih pošiljal po pošti v tujino. Ta drugi, »honorarni« posel je škodil koristim arabskih držav, ker je bil drugi delodajalec vedno sovražno razpoložen proti Arabski ligi.

Sedaj so Bajdu spodnesli oba stola v zameno za enega, nekoličko tršega — v zaporu...

SEF NI ZADOVOLJEN

Tako je s stvarjo, če nekdo dobiva denar za do-ločene, ne ravno čiste namene. Nekaj kralj — namreč jordanski — je prisiljen poslušati lekcijo britanskega uradnika, nekoga Comptona, ki ni niti poslanik. Za Huseina je Anglež, ki nosi naslov »generalnega kontrolorja«, nenavadno važen, ker je od njegovega poročila odvisna nadaljnja pošiljka funtov; letno prejema Jordan za Arabsko ligo 17 milijonov funtov. No, to pot sir Compton ni ravno zadovoljen s poročilom, ki mu ga mora dati Jordan, in je izjavil: »Računi niso povsem točni!«

Nekaj kralj se sedaj trese — to je kralj iz Amana.

LJUBEZEN NA MANEVRIH

Tudi v britanski vojski uvajajo načela tako imenovanega človeškega vojaškega življenja. V tem smislu je izdano tudi povelje, vendar pa imajo nekateri generali tolikšno fantazijo, da tudi sami iščejo nove metode in motive te človečnosti. Poseben uspeh je dosegel general nekoga polka, ki je imel manevre. Svoje »operacije« je vodil pod parolo: »Jayne Mansfield je ugrabil sovražnik. Moramo jo osvoboditi!«

Razumljivo, Jayne Mansfield je v Hollywoodu in prav te dni dela s svojo novorojeno hčerko za sebe doslej največjo reklamo. V postelji se z novorojenko fotografira v tisoč najrazličnejših položajih. Toda našli so prikupno mlado žensko, ki ima njej podobne — oblike... To deklico pa je moral polk oteti sovražniku.

Rezultat: odlični! Se nikdar doslej se britanski vojaki na manevrih niso borili tako prepričljivo in požrtvovalno.

Vsekakor bi lahko prej govorili o ljubezni, kot pa o človekoljubju. Vendar general meni: tudi to je človeško!

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE VREDNISKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 397 — UPRAVE ŠT. 475 — TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

Ves teden nestalno vreme s pogostimi padavinami. Temperatura brez bistvenih sprememb. Više ležečim krajem se obeta sneg.

LJUDJE IN DOGODKI OB KONCU POTI

Več kot tri mesece je trajalo potovanje, predsednik Tito s spremstvom je prepotoval nad 60.000 km, obiskal je osem dežel s treh celin: Indonezijo, Burmo, Indijo, Cejlon, Etiopijo, Sudan, Združeno arabsko republiko in Grčijo. Navdušeni sprejemi stotisočglavih množic, izražene simpatije stotine milijonov Afričanov in Azijcev, pristni prijateljski razgovori in obširna zaključna sporočila, topli pozdravi in vedno teško slovo — vse to je bogata bilanca poti predsednika Tita.

V jugoslovanski zunanjepolitični dejavnosti je izpisan še en pomemben list, v njena miroljubna prizadevanja in napore za enakopravno sodelovanje je vgrajen nov dragocen temeljni kamen.

Potovanje je znatno okrepilo ugled naše države, naše politike predsednika Tita. Hkrati pa je to potovanje pomenilo pomemben prispevek k splošnim prizadevanjem miroljubne javnosti za ohranitev miru v svetu. Zato nihče, ki mu je količkaj do tesnejšega sodelovanja in povečane mednarodnega zaupanja v svetu, ne more odreči temu potovanju dolžnega priznanja.

Seveda pa so še vedno krogi na Vzhodu in Zahodu, ki jim

takšno potovanje ni šlo v račun. Pač zato, ker jim nasploh niso po volji napore za vzpostavljane resničnega, pristnega sožitja in miroljubnega sodelovanja v svetu. Zato, ker hočejo vse diplomatske akcije spraviti pod svoje ozko blokovsko okrilje. Določena miroljubna poteza v svetu, ki ne nosi njihovega pečata in blagoslova, je po njihovi zaslepljeni blokovski logiki takoj vredna obsodbe in jo je treba obdolžiti, češ da koristi nasprotnemu taboru. Resnica pa je docela na nasprotni strani. Resnično lahko prispeva k miru samo tista pobuda, ki je spočeta in storjena izven obstoječih blokovskih okvirov. Kajti že zdavnaj je postalo jasno, da blokovska politika zgolj sili svet v zagato, odkoder ga politika zaostrovanja mednarodne napetosti in podvojenosti sveta na različne in med seboj nasprotujoče se tabore nikakor ne more izpeljati.

To je prav tolikanj preprosta, kolikor globoka resnica. In tega se danes zaveda čedalje večje število ljudi in držav. Med njimi so predvsem tiste, ki jih je obiskal predsednik Tito v minulih treh mesecih.

Vsi razgovori kakor tudi zaključna sporočila kažejo ne sa-

mo na obojestranske težje po poglobljenem medsebojnem sodelovanju, marveč tudi visoko raven podobnosti v obravnavanju najvažnejših mednarodnih problemov. To samo še bolj živo priča, kako širok krog sveta je že zajela ideja o potrebi sožitja in miroljubnega reševanja sporov.

Predsednikov obisk je torej izredno nazorno pokazal, kako močne in vplivne so danes sile, ki si prizadevajo zgraditi most razumevanja in zaupanja v današnjem razdvojenem svetu. Njihovo medsebojno sodelovanje pa je tista kal, ki obeta srenejši razplet mednarodne prihodnosti, to je tisti kažipot, ki usmerja svet k mirnemu, varnejšemu in zato srenejšemu življenju.

Pot miru in sožitja se je končala. Toda napore za urednicevanje te zamisli se bodo nenehno nadaljevali, kajti to je edina možnost, ki lahko izpelje svet iz sedanje slepe blokovske ulice. V teh pozitivnih prizadevanjih pa bo Jugoslavija tudi v prihodnje med prvimi in najbolj vztrajnimi, kakor je to tudi dokazal sedanj obisk predsednika Tita v osmih različnih deželah.

MARTIN TOMAŽIČ

naša kronika

POSVETOVANJE JUGOSLOVANSKIH TEKSTILNIH ŠOL V KRANJU

V petek in v soboto je bilo v Kranju posvetovanje vseh tekstilnih šol Jugoslavije. Na posvetovanje so prišli predstavniki 14 šol, in sicer 4 srednjih tehničnih tekstilnih šol iz Leskovca, Štipa, Zagreba in Kranja, kakor tudi predstavniki desetih industrijskih tekstilnih šol.

Razpravljali so o več važnih vprašanjih, ki jih postavlja Zakon o reformi šolstva. Med drugim so se domenili, da bodo ti dve vrsti šole (srednje tehnične in industrijske) združili v enotne tekstinne šole (srednje tehnične in industrijske) z obratne inženirje tekstilne stroke. — I. a.

NOVA PORODNIŠNICA V KRANJU

Svet za zdravstvo pri ObLO Kranj je sprejel več predlogov za ureditev zdravstvene službe v Kranju. Gre predvsem za razne reorganizacije, ki bodo nastale ob vselitvi v novi Zdravstveni dom, kar je predvideno letos. Po predlogu Sveta naj bi tudi prodali stavbo sedanjega Zdravstvenega doma na Stari cesti in ta denar porabili za gradnjo novega zobnega paviljona.

Do novembra letos naj bi pripravili tudi načrte za gradnjo nove porodnišnice tik ob Zdravstvenem domu. Ta naj bi imela 80 postelj. Sedanja stavba na Gaštelju ne ustreza niti predpisom niti veliki potrebi po tej vrsti zdravstveno-preventivne službe.

Tako nameravajo postopoma ob Zdravstvenem domu osredotočiti vse glavne zdravstvene službe.

O teh predlogih bo razpravljala ObLO Kranj na svoji seji v četrtek, 12. marca. — K. M.

MLADINA RAZPRAVLJALA O DRUŽBENEM PROGRAMU OBČINE

V petek, 6. marca je bila v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju seja plenuma Občinskega sindikalnega sveta in Občinskega komiteja LMS Kranj. Na njej so razpravljali o družbenem programu občine Kranj za leto 1959. Družbeni program občine je tolmačil tov. Ankerst. V drugi točki dnevnega reda so udeleženci razpravljali o anketi Občinskega sindikalnega sveta o izgradnji objektov družbenega standarda. Ta anketa bo pokazala, katerih objektov si prebivalci občine najbolj žele.

PROSLAVA DNEVA ŽENA V KAMNIKU

V petek zvečer je bila v Kamniku akademija v proslavo Dneva žena. Priredila jo je »Solidarnost« s sodelovanjem vseh svojih sekcij in gimnazijskega okteta z zanimivim programom. Pred akademijo je Mestni odbor SZDL povabil nad 100 vdov in mater padlih borcev in jih pogostil. Nagovoril jih je predsednik SZDL Kamnik tov. Svetek. Navzoče so se ginjane zahvalile za izkazano pozornost. — Z.

ŠOLSKE ZADRUGE V KAMNIKU

V Kamniku je bil v petek sestanek predstavnikov prosvete in kmetijskih strokovnjakov. Sklenili so, da bodo v Komendi, Tuhinju in Stranjah ustanovili šolske zadruge, za katere bodo dobili zemljo od občine. Mali združniki bodo gojili povrtnino, ki ji na podeželju posvečajo vse premalo pozornosti. V Stranjah bodo ustanovili gozdno in sadno drevnico, povsod pa bodo sadili zdravilne rastline. Ugotovili so, da ni nobene ovire, da bi šolske zadruge ne začele z delom že v nekaj tednih. — Z.

SEMINAR NA GIMNAZIJI KRANJ

Na gimnaziji Kranj je mladinska organizacija pripravila seminar za člane razrednih sekretariatov. Na seminarju, ki je 2-krat tedensko, obravnavajo teme iz zgodovine in dela mladinske organizacije. Seminar ima namen usposobiti dobro mladinsko vodstvo za prihodnja leta. — B. F.

v nedeljo smo zabeležili

OTROCI MAMICAM

Kranj, 8. marca
Sinoči je bila v Prešernovem gledališču v Kranju akademija v počastitev 8. marca — Dneva žena. Program so posredovali člani DPD Svoboda Kranj — cicibančki in pionirji, ki so z ljubko izvedenimi nastopi posredovali pristrčno doživetje in se hkrati zahvalili svojim mamicam za njihovo nesebično ljubezen in izkazano skrb.

Na sporedu so bile primerne otroške recitacije in glasbene točke. V zaključnem delu te dobro obiskane proslave je nastopila tudi godba na pihala DPD Svoboda Kranj pod vodstvom Zdenka Motla.

Obiskovalci so ob koncu akademije zapuščali dvorano polni najpestrejših vtisov, ki jih moreta vzbuditi le tenkočutna izbira in brezhibno izvajanje programa. — S.

OBČINSKA KONFERENCA LJUDSKE TEHNIKE

Kranj, 8. marca. — Danes dopoldne je bila v domu JLA v Kranju konferenca občinskega odbora Ljudske tehnike. Kljub temu, da je bil novi odbor ustanovljen šele ob koncu prejšnjega leta, je bila udeležba skoraj polnoštevila. Razprava je pokazala lepe uspehe dosedanjega dela po-

sameznih organizacij na področju občine. Navzoči so bili tudi zastopniki sosednjih občinskih organizacij LT in ostalih množičnih organizacij. Med sklepi, ki jih je konferenca sprejela, je bilo sprejeto tekmovanje med občinskimi odbori LT, tekmovanje v počastitev 40-letnice KPJ in sodelovanje v izmenjavi izkušenj pri tehnični vzgoji članstva. Zlasti bo pomembna pomoč tehnične vzgoje v šolah, industriji in med kmečko mladino. Organizacija LT na področju občine Kranj ima 11 osnovnih organizacij z več kot 2000 člani. — TOM

GORENJSKI SMUČARJI NA POLJSKEM

Kranj, 8. marca
Včeraj popoldne sta odpotovali iz Ljubljane izbrani ekipi najboljših planincev, tekačev in skakalcev, ki se bodo udeležili prihodnji teden tradicionalnih spominskih prireditev v alpskih in klasičnih disciplinah v znamenem zimsko-sportnem središču Zakopanah. Jedro obeh reprezentanc tvorijo gorenjski predstavniki, ki so na nedavnem državnem prvenstvu dokazali, da so še vedno brez konkurence. V alpskih disciplinah bodo nastopili mimo Zmage Klofutar še: Peter Lakota, Stane Klinar in Janez Čop (Jesenice), Ludvik Dornik (Ljubelj, Tržič), Franci

Mrak (Kranjska gora), Tomaž Jamnik, Slavica Zupančič in Maja Rutar (Triglav), medtem ko bo zasedba v klasičnih disciplinah naslednja: Zdravko Hlebanja (Mojstrana), Roman Seljak (Triglav) in Mara Rekar (Mojstrana), Jože Zidar (Jesenice) in Božo Jemc (Bled). — I. V.

ZA DAN ŽENA NA JESENICAH

Jesenice, 8. marca
Na 8. marec, Dan žena, so se na Jesenicah tudi letos dobro pripravili. Prva proslava je bila v četrtek zvečer v jeseniški bolnišnici za pokretne bolnice in osebe. Predstavnica Društva žena je orisala važnost vloge, ki jo odigravajo žene v socializmu, še posebej pa se je dotaknila jeseniškega Gospodinjkega centra, ki skrbi za razbremenitev jeseniških žena. Omenila je tudi jeseniško mlečno restavracijo, ki bo skoraj izročena namenu. Program proslave v bolnišnici so izvajali pevci jeseniške »Svobode« ter recitatorji terena Plavž.

Drugo proslavo v počastitev Dneva žena je priredil sinoči teren Plavž v dvorani kúrilnice. — Program so razeni kulturnih delavcev s terena izvajali tudi pevci jeseniške »Svobode«. Osrednja počastitev Dneva žena pa je bila sinoči v Čufarjevem gledališču. Uprizorjena je bila Manzarjeva komedija »Naši ljubi otroci«, kot zaključena predstava za ZZD Jesenice. — U.

KRANJSKI GLEDALIŠČNIKI NA JESENICAH

Kranj, 8. marca
Med tem ko je prva igralska garnitura kranjske Svobode ponovila danes popoldne v Prešernovem gledališču M. Cordesove mladinsko igro TRIJE MEHOVI LAŽI, je druga garnitura igralcev gostovala v Čufarjevem gledališču na Jesenicah z dramo TENNESSEEJA Williamsa STÉKLENA MENAŽERJA. Jeseniško gledališko občinstvo, ki ima po zaslugi kvalitetnih domačih predstav, dokaj izbrusen okus, je bilo z gostovanjem Kranjčanov zelo zadovoljno. Prav pa bi bilo, če bi tudi ansambel Čufarjevega gledališča od časa do časa obiskal Kranj. Letos jih Kranjčani niso mogli pozdraviti v svojem mestu. — aa

GOSTOVANJE V ZALOGU

Zalog, 8. marca
Dvorana KUD »Prežihov Voranc« v Zalogu ni skoraj nobeno nedeljo prazna, čeprav tu še ni filmskih predstav. Na odru se vrste dramske družine okoliških prosvetnih društev in »Svobode«, pevski ansambli ali pa prirejajo domačini razne kulturne prireditve. Lani je bil oder v Zalogu 13 nedelj zaporedoma zaseden z gostovanji. Kaže, da bo številka gostovanj tudi letos precej visoka. — Tudi danes so imeli domačini v gosteh dramsko družino KUD »Janko Kersnik« iz Lukovice, ki je uprizorila »Ljubavni cvet je zamorjen«. — B. F.

obrazi in pojavi

Kdo je kriv: on, ona ali...

Zjutraj mož ne zamuja službe. Za to skrbi žena. Komaj je ura pet, že budi moža in hiti pripravljati zajtrk, skromen zajtrk, in če le more, mu v časopisni papir zavije skromno malico. Toda ob dveh, ko zatuli sirena, mož ne zaide domov — niti na kosilo. Na svoje štiri otroke in ženo, ki prav zaradi otrok ne more v službo, misli le, če jih potrebuje. Drugače jo raje mahne na kozarček vinca ali šilce žganja v gostilno, kjer se zaplete v pomenek s tem ali onim neznancom. Ljubša mu je krčma kot dom!

Zena je pridna. Od jutra do pozne noči krpa cunje za svoje otroke. Skrb, kaj bo dala v lonec, ji dela iz dneva v dan večje preglavice. Rada bi pomagala otrokom tudi pri učenju, toda tega ne utegne. Preveč ima dela in drugih skrbi. Od samih skrbi in vsakdanjega čakanja, kakšen bo prišel mož pozno popoldne ali šele ponoči domov, so ji živci močno popustili.

Trije od štirih otrok že hodijo v šolo. Obiskujejo četrti, tretji in drugi razred osnovne šole. Tisti, ki hodi v četrtega, sedi v isti klopi že tretje leto; tudi druga dva sta že za eno leto zaostala. Slabih ocen so si vsi trije v teh letih nabrali že domala toliko, kot vsi njihovi tovariši skupaj. Vsak učiteljev prijem je brez ba-

ska in na konferencah se zaradi njih neprestano pritožujejo. — Uspeh celotnega razreda trpi zaradi njih. Otroci, ne le, da ne znajo, temveč nagajajo tudi drugim, jim dajejo slab zgled, eden počenja večkrat skoraj neverjetne stvari. Svojemu sošolcu je nekoč brez kakeršnegakoli razloga porinil konico šestila v zadnjico. Sošolec je v bolečini zavpil, on pa je mirno sedel, kot da se ni nič zgodilo.

Mati se zaradi ocen in pritožb večkrat ujezi. Tudi z zaušnicami je radodarna. In ko pride v takšnem trenutku oče domov, seveda vinjen, zarobni s svojim hripavim glasom: »Kaj pa prepešaš otroke. Pomagaj jim rajel!«

V strahu pred možem ji zatrepeče sleherni mišica. Nato v solzah izbruhne: »Kaj jim pa ti pomagaš. Več kot polovico svojega zaslužka znosiš v gostilno, jaz pa naj s tistim kar ostane, preživljam vseh šest!«

Vpitje kmalu seže na ulico; to pa sedev od nič več ne vznemirja. Se pač ponavla iz dneva v dan. Zmerjanja in grdi besed med materjo in očetom ni konec, dokler yoka ne pade po materi. Otroci v jok...

In življenje gre dalje svojo borno pot. — — — Ob takih trenutkih se strezni tudi mož. Sam pri sebi naredi trden sklep. Jutri po

službi bo prišel domov. Pomagal bo otrokom pri učenju, poskušal še kako drugače razbremeniti ženo...

Računa celo, kolikšen bo njegov zaslužek v mesecu in kaj vse si bodo lahko kupili.

Naslednji dan. Ura je dve popoldne in zavijajoče tuljenje sirene odmeva pod črnimi gostimi oblaki. Pred zhomom ga kot običajno čakajo »vinski bratci«.

»Pojdimo, bomo spet kakšno rekli,« pravi prvi možu, ki je trdno sklenil, da se bo odpovedal slabi družini.

»Danes moram domov,« pravi oče.

»Kaj, domov?« ga porogljivo vpraša drugi; ostali se mu posmehujejo.

»Da, domov grem,« se neodločno izmika.

»Kaj te je, vraga, pičilo?« Otroke imaš preskrbljene in žena je pri njih. Ne bodi no takšen. Si copata ali si mož?«

Trden sklep blede. Še beseda, dve in odločnosti je konec. V možganih se mu prepletajo misli: »Res je, mož sem in ne copata! Kdo mi kaj more, če si po delu privoščim malo razvedrila...«

Pozabljen je trden sklep — doma pa čakajo žena in otroci... — B. F.

S konference političnega aktiva v Škofji Loki

DELAVEC ALI KMET?

(nadaljevanje s 1. strani)
za določitev tarifnih postavk vzeli za osnovo lanskoletne izplačane osebne dohodke, pri čemer so seveda upoštevali tudi izplačane osebne dohodke nad tarifnim pravniki in premije, kar je prav gotovo zgrešeno. Pojavljajo se tudi šablone za sestavljanje tarifnih pravniki. Nagrajevanje je stvar samega delovnega kolektiva, ki pa mora biti odvisno od produktivnosti in višine ostvarjenega dohodka.

O NACIONALIZACIJI ZEMLJIŠČ IN NALOGAH KZ

Predsednik ObLo, Jože Nastran, je govoril o nekaterih značilnostih letošnjega občinskega družbenega plana. Omenil je predvidena višja investicijska vlaganja za gradnjo stanovanj ter za modernizacijo trgovine in gostinstva. Ko je govoril o prispevkih za družbeni standard, je omenil nenačelno dvojno stališče posameznih ljudi iz podjetij. Ko so v podjetju, zagovarjajo stališče, da naj podjetje čim več sredstev pridrži za svoje potrebe, na sejah ljudskega odbora pa zagovarjajo nasprotno stališče.

Na koncu je v razpravo posegel tudi član predsedstva SZDL Slovenije, tov. Janez Hribar. Govoril je o pomenu nacionalizacije najemnih zgradb in gradbenih zemljišč za nadaljnje utrjevanje socialističnih odnosov. Privatna lastnina večjih stanovanjskih zgradb je predstavljala še vedno neke vrste eksploatacijo delovnega človeka. Privatna lastnina gradbenih zemljišč pa je v naših mestih večkrat onemogočala načrtno urbanistično

politiko, na drugi strani pa je omo-gočila špekulacijo s temi zemljišči. Omenil je nesmiselni govorici, da bo tej nacionalizaciji sledila tudi nacionalizacija kmetijskih površin. Tak ukrep bi vplival na nižji interes kmetijskih proizvajalcev po večji proizvodnji, česar

pa si družba prav gotovo ne želi. Nasprotno, družba pričakuje od naših kmetijskih proizvajalcev več in cenejšega blaga. Pri tem je omenil veliko vlogo splošnih kmetijskih združenj. Tov. Hribar je še razpravljal o investicijski politiki, o mehanizaciji in o drugih ukre-

pih za hitrejši napredek kmetijstva. Pri tem je poudaril veliko vlogo političnih organizacij na vsi. Zlasti je pomembno njihovo delo pri vzgoji kmečke mladine, ki kaže vse večje stremeljenje po naprednejši obdelavi zemlje.

M. C.

PRED LETNO KONFERENCO OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA KRANJ

Zaposlovanje tesno vezano na nagrajevanje po učinku

Razgovor s predsednikom Občinskega sindikalnega sveta Radovljica tov. Pavlom Žerovnikom

VPRAŠANJE: O zaposlovanju je bilo letos že veliko razprav. Tudi letna konferenca OSS bo zavzela svoje stališče do tega vprašanja. Kaj menite o tem problemu?

ODGOVOR: Problem, ki je neposredno vezan s produktivnostjo in boljšimi življenjskimi pogoji industrijskega delavca, je tudi zaposlovanje. Kljub temu, da je bilo o tem vprašanju izredno mnogo razprav v sindikatih in organizacijah SZDL, ki so vsi podprli sklep Okrajnega ljudskega odbora, da je treba število zaposlenih obdržati v planskih okvirih, s tem vendar ni bil dosežen popoln uspeh. S tem administra-

gozdarstvo. Za dosego tega pa se morajo zavzeti ne samo občinski ljudski odbor in politične organizacije v občinskem merilu, ampak predvsem organi upravljanja in politične organizacije v podjetjih.

Kako bomo ta stališča uresničili, je odvisno od izdelave tarifnih pravniki in ostalih pravniki o nagrajevanju, ki dopolnjujejo tarifni pravilnik. Zato je odločilnega pomena, da vsi zainteresirani organi posvetijo sedaj največ pozornosti konkretni izdelavi tarifnih pravniki in se ne zadovoljijo zgolj za razpravo o splošnih načelih.

Morda še nekaj besed o fluktuaciji delovne sile, ki je v preteklem letu v naši občini bila prav resen problem, saj je približno ena tretjina zaposlenih na območju občine romala od podjetja do podjetja celo dvakrat in večkrat. To nas opozarja na dejstvo, da struktura zaposlenih ni najboljša. V mnogih podjetjih je zaposlenih precej polproletarcev oziroma kmetov, ki imajo doma precej zemlje. Ta delovna sila po svoji usmerjenosti ni zadosti vezana na podjetje, ampak se vedno bolj na zemljo in je zato podjetje pripravljena zapuščati ob vsakem času, ne glede na to, v kakšnem stanju je podjetje in kakšne naloge so pred njim. Največkrat se zgodi, da takšni delavci zapuščajo podjetje v najbolj kritičnem trenutku. Glede na to bo potrebno v prihodnje spremiti politiko zaposlovanja, da bomo dobili v podjetje delavce, ki bodo tesno vezani na podjetje in se bodo bolj zanimali za njegov razvoj. Pri sedaj zaposlenih polproletarcih pa bo polagoma treba izvesti diferenciacijo, t. j. doseči, da ostanejo na kmetiji, ali pa da se bolj posvetijo podjetju in njegovim nalogam.

tivnim ukrepom smo sicer zavili dotok novih delavcev v industrijo, nikakor pa s tem ne bomo odkrili vseh notranjih rezerv v delovni sili v podjetjih, ki so še precejšnje. Za primer navajam podjetje »Elan« v Begunjah, kjer so zaradi znanih notranjih gospodarskih težav morali odpustiti okrog 200 delavcev oz. približno 40 odstotkov zaposlenih, kljub temu pa so lansko leto dosegli skoraj enak bruto dohodek kot prejšnja leta s 40 odstotki več zaposlenih.

Po mojem mnenju bomo notranje rezerve v delovni sili odkrili zlasti na dva načina. Prvi način je že navedeni primer »Elana«, kjer je izredno zaostren gospodarski položaj privedel kolektiv do tega, da je sam poiskal vse notranje rezerve, če je hotel, da bo podjetje še nadalje uspevalo.

Drugi način pa je dosledna uvedba nagrajevanja po učinku. Ko bodo podjetja imela realna merila za nagrajevanje po učinku vseh delavcev, se bo odvečna delovna sila sama sprostila in jo bo možno usmeriti v tiste gospodarske veje, kjer delavcev primanjkuje, t. j. predvsem v gradbeništvu, komunalna podjetja, kmetijstvo in

Na tak način bo v občini mogoče tudi rešiti problem avtobusnih prevoznih, za katere naša podjetja letno prispevajo 28,6 milijonov dinarjev. Ta denar bi bil rentabilneje naložen, če bi za delavce, ki se vozijo in pri tem zgubijo veliko časa, zgradili stanovanja in druge objekte.

Pri obravnavanju problema zaposlovanja pa moram predvsem poudariti, da prekomerno zaposlovanje novih delavcev zmanjšuje standard že zaposlenih (od leta 1953 je prebivalstvo naše občine naraslo za 11,2%); stanovanjska stiska se veča (v občini je nad 400 priselcev za stanovanje), šole postajajo pretresne, prav tako tudi kulturne, zdravstvene in komunalne ustanove oziroma usluge (desni breg Save je s trinajsetimi naselji brez vodovoda) itd.

Letno 21.000.000 dinarjev škode zaradi paše po gozdovih Jelovice in Bohinja

Svet za kmetijstvo in gozdarstvo pri OLO se je na začetni seji lotil zanimivega vprašanja — škode, ki jo povzroča paša po gozdovih. Strokovnjaki so zbrali o tem obširno gradivo, ki dokazuje, da je nujno napraviti črto med pašnikom in gozdom.

Končno je Svet sprejel več predlogov za načrtno, sistematično reševanje tega vprašanja. To vprašanje imajo za tako važno, da so sklenili, naj ima OLO posebno sejo, na kateri bi se člani tega organa dobro spoznali s tem problemom, o njem razpravljali in dali smernice za njegovo rešitev. Ta seja OLO je sklicana za torek, 10. marca.

Kot predvidevajo predlogi Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo, gre za velike škode, ki nastajajo z nenačrtno pašo živine. Škoda ni zgolj v gozdovih, dasi živina hudo uničuje mlado drevje in škoduje kvaliteti lesa. Kot kažejo zbrani podatki, je s tako pašo hudo prizadeta tudi živinoreja. Senčna,

gozdna paša ni kvalitetna, živina zgubi mnogo moči s prekomerno hojo, izgubi se gnoj, mleko je nenačrtno izkoriščano, živina je bolj ali manj izpostavljena nesrečam itd.

Zato so že na seji Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo razpravljali ne zgolj o zaščiti gozdov, marveč o zaščiti skupnih interesov; o načrtnem, smotrnem usmerjanju živinoreje in gozdarstva, kot je to že urejeno v večini industrijsko razvitih deželah.

Med gozdovi in pašniki je treba doseči razmejitev. Gozdovi naj bi bili zaščiteni pred živino. Seveda je hkrati s tem treba reševati kopic vprašanj o živinoreji. Pašnike naj bi usmerjali na negozdna področja zlasti na nižinske predele. Tam je veliko primernih površin in tudi pašnikov, ki so zapuščeni in jih je treba izboljšati, urediti in načrtno izkoriščati. Hkrati se naši živinorejski predeli še ne poslužujejo dovolj sodobnega pridobivanja krmil za živino. Od načina obdelave njivskih površin, načina ko-

nje in sušenja sena, gnojenja in urejevanje košenic, do siliranja in drugih oblik pridobivanja močnih krmil je pri nas še veliko neizkoriščenih rezerv. Vendar to, zlasti pri nas na Gorenjskem, nujno zahteva ekonomski razvoj in napori za večjo produktivnost na vseh področjih dejavnosti.

Probleme in razmejevanja pašnikov od gozdov naj bi, kot predvidevajo, takoj začeli reševati in postopoma, čez nekaj let povsod končali. Zanimivo je, da so v večini prizadeti gozdovi skupne lastnine in da živinorejci ne pasejo živine po svojih gozdovih. Kar šestkrat več gozdov skupne lastnine je oškodovanih s pašo kot privatnih. Najprej, pravzaprav že letos, nameravajo začeti z razmejitvijo pašnikov na Jelovici in na južnih pobočjih Bohinja. Samo na teh dveh področjih, kot so ugotovili, je letna škoda v živinoreji in gozdarstvu več kot 21 milijonov dinarjev.

Z omenjenim vprašanjem bodo imeli veliko dela še občinski ljudski odbori in predvsem kmetijske zadruge. V okviru zdruge bodo postopoma urejali te probleme in preprečili bodo veliko škodo, ki jo sedaj trpi skupnost.

K. M.

SADJARSTVO NA GORENJSKEM

V minulih dveh letih je bilo v kranjskem okraju obnovljenih 190 hektarov sadovnjakov. Razen v Poljčah, kjer prav sedaj pripravljajo velik plantažni nasad jablan, imajo večje nasade še v Preddvoru, na Bledu in nekaterih drugih krajih. Hkrati je na Gorenjskem še 55 hektarov nasadov jagodičevja, od tega največ črna ribeza, malin in jagod. Po perspektivnem načrtu gospodarskega razvoja okraja pa je predvideno, da bo leta 1961 urejenih že 200 ha raznih nasadov. Na Gorenjskem imamo še dva večja nasada jablan v okviru sadjarskih skupnosti, in sicer nasad v Kovorju pri Trzinu, ki obsega 13 ha in nasad na Poljščici pri Podnartu z 10 ha.

Enega največjih nasadov na Gorenjskem pa pripravljajo kmetijsko posestvo v Poljčah pri Begunjah. Nasad bo na položni vzpetini ob državni cesti pri Podvinu. Zemljišče za tako velik skupni nasad so pridobili z arondacijo. Prej je bilo posestvo v Poljčah razdrobljeno na 132 majhnih parcel. Z arondacijo pa so uredili samo štiri večje komplekse. Enega od teh, to je pri Podvinu, ki je najbolj oddaljen od posestva im obsega 32 ha, so določili za bodoči plantažni nasad. Tu so ugodni vremenski po-

goji za sadovnjak, saj je znano, da so tu že nekaj uspevale zelo dobre hruške.

V novem nasadu bo 5 ha črna ribeza, ki bo služil za matični nasad, torej za gojenje mladih sadik za ostale nasade na Gorenjskem. Vse ostale del plantažnega nasada pa bodo zasadili s sadikami jablan. V glavnem bosta dve sorti jabolk. To pmlad bodo zasadili 4000 jablan — pol visokih dreves. Skupno pa bo na plantaži okoli 9000 jablan. Da bi sadovnjak čimprej nudil pridelek, bodo sadili po najnovejših metodah. Sadovnjak bo v začetku goet, ko pa bo prihajal v polnorodnost, bodo vsako drugo vrsto drevja izsekali.

Od novega nasada v Podvinu se posestvo v Poljčah obeta dokajšnji dohodek.

-k

Z občnega zbora Turističnega društva Bled

Uspešno delovno leto

Nedeljski občni zbor Turističnega društva Bled je ponovno temeljito pretresel rezultate turistične dejavnosti v minulnem obdobju, opozoril na vrsto pomanjkljivosti, ki so se pojavile v zadnjem delovnem letu, hkrati pa je že sprejel okvirni program dela za tekoče leto.

Znano je, da je bila lanska letna sezona doslej najboljša; po številu gostov in nočitev je prekašala tudi sezono iz leta 1955. Medtem ko je bilo razmerje med domačimi in tujimi gosti v letu 1955 nekako skoraj enako, se je v minulem letu zvišal odstotek domačih gostov za 7%. Domači gostje so bivali največ v privatnih sobah, v počitniških domovih in deloma v hotelih, medtem pa si je 84% tujcev poiskalo za svoje bivanje na Bledu hotelske sobe. —Število registriranih privatnih turistčnih postelj se je zlasti v lanskem sezoni občutno povečalo, in sicer od 480 na 770.

Campinga v Zaki se je lani poslužilo nepričakovano veliko obiskovalcev, saj se je kljub razmeroma nizki uporabnosti nabralo v blagajni campinga blizu 230.000 dinarjev.

Tudi finančni rezultati lanske sezone so bili zelo ugodni. Narodni dohodek se ni povečal samo v gostinstvu, ampak tudi v trgovini, v obrtnih in komunalnih podjetjih, v prevozništvu, pri iztržku od prodanih kmetijskih pridelkov itd. Samo hoteli so v primerjavi z letom 1957 povečali promet za 45 milijonov 580.000 dinarjev.

O letošnji zimski sezoni, za katero je bilo toliko priprav, pravzaprav niti ne moremo govoriti. Neugodne vremenske razmere so povsem onemogočile vsakršen obisk gostov.

Plodna razprava je opozorila na vrsto pomanjkljivosti, ki jih bo potrebno čimprej odstraniti; enoglasno pa je izrekla priznanje dosedanemu delu društva.

— Jb

Pojasnilo

k pozivu za ugotovitev predmeta nacionalizacije po 10. členu uredbe o postopku za izvedbo nacionalizacije najemnih zgradb in gradbenih zemljišč (Uradni list FLRJ št. 4/59).

Prijavo so dolžni vložiti:

1. Vsi državljani, ki so lastniki najemnih stanovanjskih hiš z več kot dvema stanovanjema.
2. Civilno pravne osebe in družbene organizacije, ki so lastniki stanovanjskih hiš in stanovanj kot posameznih delov hiš.
3. Civilno pravne osebe in družbene organizacije, ki so lastniki poslovnih prostorov, ki jih ne uporabljajo za svojo dovoljeno dejavnost.
4. Vsi državljani, ki so lastniki več kot dveh stanovanj.
5. Vsi državljani, ki so lastniki poslovnih prostorov v stanovanjski hiši, če jih ne uporabljajo za lastno poslovno dejavnost.

Komisija za nacionalizacijo pri Občinskem ljudskem odboru v Kranju

Ob 40-letnici KPJ

Dogodek pri Slamnikih

Pred dnevi so na seji občinskega odbora za proslavo 40-letnice KPJ na Bledu bežno pregledali tudi že zbrano zgodovinsko gradivo. V Gorjah, kjer je bilo napredno gibanje zlasti močno, so opisali razne dogodke in dali važne podatke. Prav tako so mnogo zgodovinskega gradiva že zbrali in spravili na papir v Zasiplu.

Prijetno pa so bili iznenadeni nad nekaterimi zbranimi podatki z Bohinjske Bele. Starejši, napredni delavci so tam povedali več zanimivih stvari. Vendar je najzanimivejša tista, ki jo je napisal kmet Matevž Volf, da so v njegovem stanovanju, pri Slamnikih, imeli komunisti z Jesenic, iz Bohinja in okolice 20. aprila 1941 leta važen sestanek.

Takrat, dobrih 14 dni, ko je bil okupator pri nas in se razbohotal z vso jekleno silo, takrat so se tam že zbrali komunisti in razpravljali o oboroženem uporu in zbiranju orožja. Po spominu Volfa so takrat že govorili o poteku prej začete akcije o zbiranju orožja in ugotavljali, da ta uspešno nadaljuje. Od tam, pravi Volf, so potem spravljali orožje naprej, za prve partijske čete.

Ta dogodek v tistem času, takoj ob vdoru okupatorja, je smatral občinski odbor, da sodi med najvažnejše v občini. Zato so sklenili, da bodo letos ob tej obletnici, 20. aprila, tam odkrili spominsko ploščo in organizirali veliko politično zborovanje iz vse občine. To

še zlasti zato, ker ta datum sovpada z jubilejnim datumom ustanovitve KPJ na Kongresu ujedinenja pred 40 leti.

Slamniki so tri kmetije, kake pol ure iz doline proti Gorjušam. Zato je bil ta kraj primeren za ilegalne sestanke in zbiranje orožja. Hkrati je ta kraj primeren za izlete. Zato predvidevajo ob letošnji svečanosti pri Slamnikih množični zlet mladine, udeležbo športnih, kulturnih in drugih organizacij. Povabilo na to proslavo pa bodo poslali tudi organizacijam na Jesenicah in v Bohinju, odkoder so pred 18. leti prišli prvi voditelji upora v to malo gorsko naselje.

K. M.

Anketa v Železnikih

NAJPREJ ZDRAVSTVENI DOM nato stanovanja, pralnice, kopalnice... - V anketi je sodelovalo nad 700 delavcev

Občinski sindikalni svet v Železnikih je organiziral anketo med delavci o družbenem standardu. Glavni namen je bil, da bi se delavci izrekli za vrstni red posameznih objektov. Hkrati pa je anketa dosegla še drug cilj: med delovnimi kolektivi in prebivalstvom sploh, se je sprožila živahna razprava o problemih družbenega standarda in o porabi razpoložljivih sredstev.

Med delavstvo so razposlali 140 vprašalnih listov, seveda s priporočilom, naj vsakdo pri izpolnjevanju upošteva širši krog, v katerem so vsako vprašanje pretresli. Vrnjenih je bilo 131 anket. Pri izpolnjevanju je sodelovalo več kot 700 delavcev.

Največje zahteve so delavci postavili za Zdravstveni dom v Železnikih. Gradnja tega objekta je tam tako nujna, da so delavci sami pripravljali potrpeti in počakati z

drugimi potrebami. To zlasti pokaže izid ankete, kjer so celo zahtevo po stanovanjih ostale na drugem mestu. Delavci so prav tako izrazili željo, da se osnuje stanovanjska skupnost in da bi v okviru te skupnosti čimprej uredili pralnice in kopalnice.

V anketi so delavci izrazili pripravljenost, da bodo vsestransko pomagali, da s skupnimi moči zagotovijo najnujnejše potrebe.

J. A.

Zapisek o 8. marcu -
Dnevu ženaMiha Klinar:
PISATELJ
IN NEZNANI TOVARIŠI

Leta 1936 je jugoslovanska policija zaprla večje število slovenskih komunistov, med njimi tudi nekaj jeseniških. Med zaprtimi jeseniškimi komunisti so bile kar tri žene: Marija Žumrova, Angela Seračevićeva in Mici Stanova. Od teh je živa le še Mici Stana, Žumrova in Seračevićeva pa sta med vojno postali žrtvi nemških taborišč smrti. Prva je umrla v Rawensbrücku, druga v Auschwitzu. S tovariščico Stanovo sem imel lani daljši pogovor o predvojnem delovanju KP na Jesenicah. Med drugim mi je pripovedovala tudi naslednje:

Bilo je v začetku leta 1936. Takrat sem bila zaposlena v Rdečem konzumu, v poslovalnici poleg današnjega hotela Pošta. Ze kot otrok sem našla svoj drugi dom v Delavskem domu, igrala v »Svobodie« in kasneje v »Enakosti«, ki smo jo morali ustanoviti, ker je socialdemokratska centrala v Ljubljani razpustila svojo jeseniško podružnico in zaplenila njeno imetje. Ljubljanska centrala Svobod se namreč ni strinjala z revolucionarno miselnostjo našega članstva. Ta je začela v naši »Svobodie« prevladovati, ko so začeli delovati v njej pesnik Tone Cufar, Stane Bokal, Ivan Sedej, bratje Stražišarji, Jože Gregorčič, Albin Pibernik, Alfonz Oblak in drugi mladi ljudje, ki zaradi svojega prepričanja in pogledov na svet niso bili po godu najboljši okorelim desničarjem med jeseniškimi socialnimi demokrati. Bolelo jih je, ker jih je jeseniška revolucionarna mladina izrinila z vodilnih mest v jeseniški podružnici. Zato je prišlo do trenj z vodstvom Svobod v Ljubljani, dokler leto 1933 ni razpustilo naše Svobodie. Nič ni pomagalo, da smo se temu sklepu uprli. Socialdemokratsko vodstvo v Ljubljani je vztrajalo pri svojem, in ni nam kazalo drugega, da smo ustanovili novo delavsko kulturno društvo, ki smo mu dali ime »Enakost«.

Lepo je bilo takrat! Najbolj mi je ostal v spominu Cufarjev »Polom« — drama, ki je med jeseniškimi pa tudi slovenskimi socialnimi demokrati dvignila toliko prahu. Razumljivo! Saj jih je pokazala take, kakršni so bili. Delavskega zaupnika, ki je delavstvo povedel v boj, je v dramo igral Vencelj Perko. Leto kasneje, leta 1935, je moral to vlogo »odigrati« v resnični stavki. Čudna podobnost z odra je bila prenešana v resničnost. Tudi v resničnosti je delavski zaupnik razgalil licemerstvo raznih »delavskih« voditeljev in povedel delavstvo v stavko.

Tako je bilo! Nekoliko sem se oddaljila od tistega, kar sem hotela pripovedovati; namreč o aretaciji jeseniških komunistov leta 1936. Moram povedati, da jeseniški komunisti nismo vedeli drug za drugega. Le po delu smo se spoznavali; tajno smo bili organizirani. Vsakdo je bil povezan z dvema ali s tremi in vsakdo je vedel le za delo, ki ga je opravljal in za katerega je odgovarjal. Moja dolžnost je bila na primer, da sem vzdrževala javko za tiste, ki so morali ilegalno čez mejo, bodisi zaradi preganjanja, bodisi da so odhajali preko Avstrije na študij v Sovjetsko zvezo. Javko sem vzdrževala v prej omenjeni trgovini, in tako so se večkrat oglašali pri meni tovariši, ki so morali

preko Karavank. Jaz sem potem obvestila Ivana Ne da bi me poslušal, je komisar namignil policistu, naj me odpelje. Odpeljal me je po starih kamnitih stopnicah v klet, ki so jo preuredili v zaporo. Zelezna vrata v vdolano linico so se odprla, kakor da bi bila brez teže; bila so še nova. Potem so se zaprla za menoj. Obrnila sem se in za hip obstala pred njimi. Prvič v življenju sem stala pred vrati, ki so bila na notranji strani brez kljuke. Nenadoma sem se počutila tako neboljgelo in bedno.

»Mici,« sem zaslislala svoje ime. Obrnila sem se in zagledala Angelo. »Tudi ti?« sem se začudila. »Tudi midve,« je rekla in pokazala na Marijo, ki si je uredila ležišče na pogradu, pogreznjenem v temo. Tako smo se našle v zaporu Marija Žumrova, Angela Seračevićeva in jaz. V sosodnih celicah so bili zaprti moški.

Kaj se je zgodilo potem, bom povedala samo kratko. Spomin je že marsikaj zabil. Vem, da so nas naslednji dan odpeljali v Ljubljano in nas pozaprli v policijskih zaporih na Bleiweissovi cesti. Da z nami niso postopali lepo, mislim, mi ni treba pripovedovati. Najbolj surovo so postopali z Marijo Žumrovo, za katero z Angelo tedaj nisva vedeli, da je bila funkcionarka v jeseniškem mestnem in menda tudi v okrožnem komiteju. Mislili sva, da jo pretepajo in postopajo z njo bolj surovo, ker ni bila zaradi politike prvič zaprta; njen obraz je že večkrat občutil udarce policijskih bikov in je bil zaradi tega nelep in nesomen.

Stirinaštni dnevi smo bili v policijskih zaporih na Bleiweissovi cesti, nato so nas prepeljali v sodne zapore. Z Angelo sva ostali skupaj, Žumrovo pa so zaprli v drugo celico. Več kot pet mesecev smo zaman čakali, da bi nas zaslislali. To čakanje je bila prava muka. Ne zato, ker bi nas morda pretepali in mučili. Muka je bilo čakanje samo. Če ste bili kdaj zaprti, veste, kako ubijajo rešetke, belina sten in smrad celice. Dnevi se vam zdé neskončno dolgi. Kako dolgi so potem šele tedni in meseci! Kakor smo na dnevnih obhodi po dvorišču zvedeli, se je med vsemi zaradi ubijajočega enoličja najmanj ubijal Tone Cufar. Preiskovalni zapor je izrazil za pisanje, kar mu je kot političnemu jetniku bilo dovoljeno. Cufar je bil res poseben človek. Trpljenje ga nikoli ni strlo. V preiskovalnem zaporu je napisal farso »Mali Babilon«. Ko sem ga kasneje brala, sem se čudila, kako veder duh je moral imeti vzlic ubijajočemu enoličju zapore. Kasneje pa je pripovedoval, da ni bil tako miren in veder. Če bi bil sam, je rekel, bi mu ne bilo težko predsedeti v preiskovalnem zaporu še dalj, kakor je, in tako čim koristneje izrabiti to »državno štipendijo« za svoje pisateljsko delo, ki ga je mogel na prostosti opravljati le ob stalnem pomanjkanju, kakor menda skoro vsak poklicni pisatelj. »Tako pa ste bili zaprti tudi vi in skrbelo me je za vas,« je kasneje povedal.

Ker čakanja na razpravo ni hotelo biti konca, smo začeli protestno glodovno stavko. Vzlic stavki pa v Ljubljani nismo dočakali ne konca preiskave, ne razprave, marveč so nas konec oktobra 1936 odpeljali v Beograd. Prihoda v Beograd ne bom nikoli pozabila. Bilo je ponoči, ko so nas »iztovorili« in s pomočjo puškinih kopit »natovorili« na zamreženi policijski avtomobil več, kakor je bilo za nas v njem prostora.

»Pa saj nas ne peljejo v Beograd. V breg bi morali,« je po drvenju avtomobila spoznala Angela. Molčali smo. Nagnjeni drug poleg drugega, moški in ženske, smo nemo strmeli predse, dokler se avtomobil ni ustavil. Vrata so se odprla. Pred nami je sevala umazana gladina reke. Nismo se utegnili razgledati. S puškinimi kopiti, kakor znajo to samo posuroveli žandarji in policisti, so nas porivali na ladjo. Svoj posel so opravili večje in hitro. S spretnostjo, s katero so se merili kasneje le še gestapovci in ešesovci, kakor sem kasneje, leta 1941, spoznala v Begunjah in v Rawensbrücku...

Ladja se je zarezala v umazano reko. Iz teme se je kmalu izluščil breg. S pogledom sem zdrsula po njegovem obrisu. Bil je podolgovast in ozek, podoben mirujočemu kitu. Vsaj tako se mi je zdelo, ko mi je ob pogledu nanj pritavala iz spomina podoba omenjene živali, ki sem jo poznala iz prirodopisa, ko sem še hodila v šolo. Ta »kit« je bil sedaj otok, proti kateremu je plula ladja, otok na umazano rjavi reki, imenovan Čukarica in urejen v taborišče.

Nisem mogla verjeti; delala sem se nevedno.

»Politika,« sem slišala policista. Potem sta odrinila mamo in mi ukazala naj se oblečem. Branila sem se in se izgovarjala, da se za politiko ne menim. »To boste povedali komisarju, gospodična. (Takrat še nisem bila poročena in sem se pisala Vovk.) Midva opravljava samo dolžnost. Torej: v imenu zakona!»

Morala sem z njima. Gnala sta me na policijo, ki so jo nekaj mesecev po štraku uredili v bivši Kovačevi gostilni nasproti tovarne. Tam sem zvedela, da me je izdal nekdo od tistih, ki so hoteli čez mejo.

Nisem mogla verjeti; delala sem se nevedno.

Ne da bi me poslušal, je komisar namignil policistu, naj me odpelje. Odpeljal me je po starih kamnitih stopnicah v klet, ki so jo preuredili v zaporo. Zelezna vrata v vdolano linico so se odprla, kakor da bi bila brez teže; bila so še nova. Potem so se zaprla za menoj. Obrnila sem se in za hip obstala pred njimi. Prvič v življenju sem stala pred vrati, ki so bila na notranji strani brez kljuke. Nenadoma sem se počutila tako neboljgelo in bedno.

»Mici,« sem zaslislala svoje ime. Obrnila sem se in zagledala Angelo. »Tudi ti?« sem se začudila. »Tudi midve,« je rekla in pokazala na Marijo, ki si je uredila ležišče na pogradu, pogreznjenem v temo.

Tako smo se našle v zaporu Marija Žumrova, Angela Seračevićeva in jaz. V sosodnih celicah so bili zaprti moški.

Kaj se je zgodilo potem, bom povedala samo kratko. Spomin je že marsikaj zabil. Vem, da so nas naslednji dan odpeljali v Ljubljano in nas pozaprli v policijskih zaporih na Bleiweissovi cesti. Da z nami niso postopali lepo, mislim, mi ni treba pripovedovati. Najbolj surovo so postopali z Marijo Žumrovo, za katero z Angelo tedaj nisva vedeli, da je bila funkcionarka v jeseniškem mestnem in menda tudi v okrožnem komiteju. Mislili sva, da jo pretepajo in postopajo z njo bolj surovo, ker ni bila zaradi politike prvič zaprta; njen obraz je že večkrat občutil udarce policijskih bikov in je bil zaradi tega nelep in nesomen.

Stirinaštni dnevi smo bili v policijskih zaporih na Bleiweissovi cesti, nato so nas prepeljali v sodne zapore. Z Angelo sva ostali skupaj, Žumrovo pa so zaprli v drugo celico. Več kot pet mesecev smo zaman čakali, da bi nas zaslislali. To čakanje je bila prava muka. Ne zato, ker bi nas morda pretepali in mučili. Muka je bilo čakanje samo. Če ste bili kdaj zaprti, veste, kako ubijajo rešetke, belina sten in smrad celice. Dnevi se vam zdé neskončno dolgi. Kako dolgi so potem šele tedni in meseci! Kakor smo na dnevnih obhodi po dvorišču zvedeli, se je med vsemi zaradi ubijajočega enoličja najmanj ubijal Tone Cufar. Preiskovalni zapor je izrazil za pisanje, kar mu je kot političnemu jetniku bilo dovoljeno. Cufar je bil res poseben človek. Trpljenje ga nikoli ni strlo. V preiskovalnem zaporu je napisal farso »Mali Babilon«. Ko sem ga kasneje brala, sem se čudila, kako veder duh je moral imeti vzlic ubijajočemu enoličju zapore. Kasneje pa je pripovedoval, da ni bil tako miren in veder. Če bi bil sam, je rekel, bi mu ne bilo težko predsedeti v preiskovalnem zaporu še dalj, kakor je, in tako čim koristneje izrabiti to »državno štipendijo« za svoje pisateljsko delo, ki ga je mogel na prostosti opravljati le ob stalnem pomanjkanju, kakor menda skoro vsak poklicni pisatelj. »Tako pa ste bili zaprti tudi vi in skrbelo me je za vas,« je kasneje povedal.

Ker čakanja na razpravo ni hotelo biti konca, smo začeli protestno glodovno stavko. Vzlic stavki pa v Ljubljani nismo dočakali ne konca preiskave, ne razprave, marveč so nas konec oktobra 1936 odpeljali v Beograd. Prihoda v Beograd ne bom nikoli pozabila. Bilo je ponoči, ko so nas »iztovorili« in s pomočjo puškinih kopit »natovorili« na zamreženi policijski avtomobil več, kakor je bilo za nas v njem prostora.

»Pa saj nas ne peljejo v Beograd. V breg bi morali,« je po drvenju avtomobila spoznala Angela. Molčali smo. Nagnjeni drug poleg drugega, moški in ženske, smo nemo strmeli predse, dokler se avtomobil ni ustavil. Vrata so se odprla. Pred nami je sevala umazana gladina reke. Nismo se utegnili razgledati. S puškinimi kopiti, kakor znajo to samo posuroveli žandarji in policisti, so nas porivali na ladjo. Svoj posel so opravili večje in hitro. S spretnostjo, s katero so se merili kasneje le še gestapovci in ešesovci, kakor sem kasneje, leta 1941, spoznala v Begunjah in v Rawensbrücku...

Ladja se je zarezala v umazano reko. Iz teme se je kmalu izluščil breg. S pogledom sem zdrsula po njegovem obrisu. Bil je podolgovast in ozek, podoben mirujočemu kitu. Vsaj tako se mi je zdelo, ko mi je ob pogledu nanj pritavala iz spomina podoba omenjene živali, ki sem jo poznala iz prirodopisa, ko sem še hodila v šolo. Ta »kit« je bil sedaj otok, proti kateremu je plula ladja, otok na umazano rjavi reki, imenovan Čukarica in urejen v taborišče.

Naposled so nas le začeli zaslisljavati. Bilo nas je mnogo. Ne samo z Jesenic, marveč tudi iz drugih krajev. Če se ne motim, je bil med jetniki tudi Miha Marinko. Od Jeseničanov smo bili na Čukarici Tone Cufar, Ivan Sedej, France Benedičič, Marija Žumer, Angela Seračevićeva, jaz in morda še kdo drug, a se trenutno ne spominjam. Zaslisljavali so nas vsak dan. Vozili so nas preko Save na zaslisljavanje v Beograd. To je trajalo kakih štirinajst dni; vso prvo polovico oktobra. Potem so z zaslisljavanjem prenehali...

Dnevi so bili blede sinji. Vrbe na obrežju so porumenele. Nekatere so že izgubljale liste. Osem mesecev je minevalo od tistega februarskega dne, ko so nas aretirali. Tekel je že deveti mesec. Lotevala se nas je neka pobitost, kakor da bi se nas dotaknila jesen. Postali smo tihi. Kljub soncu in globoko sinjemu nebu so se nam dnevi zdéli vsak dan bolj sivi in enolični. V to enoličje pa je planilo presenečenje, ki naš je navdalo s toplimi čustvi. Nekega dne smo na naše naslove začeli dobivati pakete. Ne samo od doma. Tisti od doma nas niso presenečali. Ti, ki smo jih začeli dobivati iz Beograda, pa so nas presenečali in čustveno razgibali, saj so nam jih pošiljali beograjski tovariši. Prvič v življenju sem ob teh paketih občutila globoko čustvo tovarištva. In ne samo tovarištva! Čustvo resničnega bratstva s tistimi, ki so mislili kakor mi in se borili kakor mi. In prav to čustvo nam je bilo potrebno; čustvo, ki je vzbujalo moč in vero v naš boj! Konec je bilo malodušja, konec otožja in konec enoličnosti. Mirno smo čakali na razpravo.

Konec oktobra so se začeli procesi proti slovenskim komunistom pred beograjskim sodiščem. Ne vem, kaj vse so obtoževali druge. Angela in jaz sva bili obtoženi, da sva vzdrževali javki. Tik pred procesom se nama je prišel ponuditi mlad pravnik, da bi naju branil. Odklonili sva, ker nisva imeli denarja.

»Kdo vprašuje po denarju?« je rekel. »Branil vam bom, ker čutim dolžnost, da vaju branim.«

Se nisva privolili. Nisva hoteli izkoristi časti dobrega človeka, kakršnih takrat med intelektualci ni bilo veliko, zlasti med pravniki ne. On pa je vztrajal in ni odnehal, dokler ga nisva pooblastili.

Konec oktobra, bilo je zadnjega ali predzadnjega, sva z Angelo stali pred sodiščem. Obsojili so naju na devet mesecev zapore, ki sva jih odsedeli že v preiskavi. Zato sva bili takoj po razpravi izpuščeni. Prav tako so svojo kazeno odsedeli že v preiskovalnem zaporu še nekateri tovariši, med njimi tudi France Benedičič z Jesenic. Vsi izpuščeni Jeseničani smo bili brez denarja. Prepeljali bi nas po »šubu« direktno na Jesenice, da nam ni priskočil zopet na pomoč najin brezplačni beograjski zagovornik. Niti vprašal nas ni, marveč je vsem trem prinesel listke do Jesenic. Ko smo ga prosili za naslov, da bi mu denar po pošti vrnil, je samo zamahnil z roko, nato pa zašepetal:

»To so zbrali za vas beograjski tovariši.«

Začudeno smo ga pogledali.

»Da, beograjski tovariši,« je ponovil in rekel bodrilno: »Ostanite zvesti kakor doslej!«

Stisnili smo si roke in se poslovili.

Vsi pa niso bili tako srečni kakor mi. Marija Žumrova je bila obsojena na Glavnjačo, Tone Cufar in Ivan Sedej pa na dve leti Sremske Mitrovice, kjer sta se srečala z uglednimi, takrat zaprtimi slovenskimi in jugoslovanskimi komunisti. Ko sta se vrnila iz Mitrovice, se je Cufar preselil v Maribor, Ivana Sedeja pa so izgnali iz Jugoslavije.

Tako je bilo takrat...« je zaključila svoje pripovedovanje tovarišica Mici Stana.

»In potem?« bi rad še kaj zvedel.

»Potem?« je ponovila. »Potem sem se vrnila domov. V Rdečem konzumu so me zopet zaposlili in mi izplačali plačo za vse mesece, ko sem bila v zaporu. Socialni demokrati, ki so upravljali Rdeči konzum, me niso imeli za komunistko in so menili, da so me po pomoti zaprli. Ko pa so — kdo ve od kod — zvedeli, so mi začeli delati sitnosti in me nazadnje odpuščili iz službe. V drugih trgovinah je prav tako nisem mogla dobiti in ostale sem doma vse do 23. junija 1941, ko so me aretirali Nemci. Brat je šel v partizane. Mamo in očeta pa so kasneje izselili v taborišče v Wernfelsu. Oba sta umrla v tujini, mama že po vojni, tik pred vrnitvijo v domovino...«

Umolknila je ob tem spominu. Njene oči so bile rosne in zamišljene.

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

NESLAVEN KONEC
WEHRMANNSCHAFT

105

Nemci so Wehrmane postavili v zasede, sami pa so za vsak slučaj raje ostali v vasi ob glavni cesti. Fantje v zasedah so čakali in čakali, da so jim kosti odrevenele. Šele ko se je zmrčilo, se je na prelazu pri Smokuškem vrhu pojavilo devet senc. Prva zaseda se jim je ko prij družila, potem še druga in tretja, le četrte nikakor niso mogli najti.

106

Ko so bili že preko grebena, na partizanskih tleh, so Wehrmani začeli nabljati iz pušk, partizani pa so kar v salvah metali bombe. Nemški oficirji v dolini so se prestrašeni umaknili, potem pa poročali komandi, da je »v veliki bitki s partizani, v kateri so se zelo junaki zdržali, bilo pogrešanih nekaj članov WehrmannsCHAFTA...« Bitka pa taka!

107

Tako je prva skupina mož, ki je od Nemcev dobila lepo novo orožje, prešla k partizanom. Zdej se Gorenjci niso več tako branili WehrmannsCHAFTA in Nemci so bili začuden, kako da se naenkrat navdušujejo za to njihovo vojsko, ko so se je prej tako branili. Seveda niso vedeli, kaj fantje pravijo: »Zakaj bi ne šel k Nemcem po puško, potem pa v gozd...«

108

Malo kasneje so Nemci vendarle izvedeli, kako je bilo s tisto »bitko« pri Smokuškem vrhu. Preneumno se jim je zdelo, da bi — ker partizani niso imeli tovarn za orožje — zdej oni preskrbovali partizane z novimi puškami in municijo, zato so WehrmannsCHAFTA po vsej Gorenjski na hitro razpustili. Tako je tudi ta njihov poskus neslavno propadel.

STROKOVNI

Jeseničani slovenski prvaki v kegljanju

Današnji rezultati v Kranju: Jesenice 6540 (Kelič 812, Grošel 835, Koselj 823 Šavnik 794, Crv 781, Šlibar 853, Špec 836, Korošec 805), Gradis 6247 (najboljši Sineonov 805).

JESENICA ODLIČNI DOMA
Jesenice, 8. marca
Na štiristeznem kegljišču Jesenic se je včeraj nadaljevalo republiško prvenstvo moških ekip v kegljanju. Včeraj sta nastopili domači ekipi Gradisa in

PO DVEH LETIH KOPICA USPEHOV

Nad petdeset atletov in odbornikov se je v četrtak zvečer zbralo v dvorani Trgovinske zbornice v Kranju na obnem zboru atletskega kluba »Triglav« Kranj. Iz poročila predsednika kluba in tehničnega poročila je razvidno, da je klub, čeprav še mlad, saj obstaja šele dve leti, dosegel vrsto zavirljivih uspehov. V klubu je včlanjenih 87 članov, predvsem mladincev, od katerih 69 redno obiskuje treninge. Vendar bi bil lahko klub še številnejši, saj je v Kranju dovolj mladine, ki se še ne ukvarja s športom. Zato bo tudi v prihodnje prva naloga kluba pritegniti v svoje vrste nove članke. Kaže pa, da je doslej v nekaterih šolah telesna vzgoja še vedno pomanjkljiva, saj se nekateri študenti in drugi športniki prireditelj sploh ne udeležujejo. Dvomiti v to, da bi mladina imela veselja za šport, bi bilo zgrešeno, zato moramo iskati vzroke drugod.

Atletični klub »Triglav« so lani v vseh dvobojih zmagali. Vsekaror uspeh, ki ga pred dvema letoma verjetno nihče ni pričakoval. Seveda nasprotniki niso bili prvovredna moštva, vendar pa s precej daljšimi atletskimi tradicijami, kot jih imajo Kranjčani. Zlasti lepe rezultate so dosegli nekateri posamezniki; med drugim sta se mladincev Grašič in Florjančič uvrstila v slovensko mladinsko reprezentanco.

Za uspehe v preteklem letu je klub nagradil deset najboljših posameznikov s skromnimi plaketi, ki bodo mladim atletom vsakakor dragocen spomin.

Ob koncu občnega zbora so vsi prisotni razpravljali tudi o sporedu dela za novo delovno obdobje. Med drugim so tudi obločili, da bodo imeli vsako leto 20. aprila, ko praznujemo obletnico KPJ, dvoboj z atleti kranjskega garnizona.

ŠAH
enajstmetrovke gol. Triglav je samo od časa do časa pokazal lepo igro in bi z malo več sreče dosegel še boljši rezultat.

V drugem delu je bila igra enakovredna. Tako je bila to zadnja trening tekma Triglava pred nastopom v spomladanskem delu prvenstva v SCL. Gole za Triglav so dosegli: Štular II 2, Gajšek 2 ter Brezar I, Štular I in Mihelčič po enega. Za goste pa sta dosegla gole levi in srednji krilec.

NOGOMET
DOMAČINI BOLJŠI
Kranj, 8. marca
Danes je bila na igrišču Triglav v Kranju prijateljska nogometna tekma med domačim Triglavom in Svobodo iz Kamnika. Zmagal je Triglav z visokim rezultatom 7:2 (4:0). Začetni udarec so imeli igralci Triglava in že v prvi minuti dosegli iz

Komisija za delovne odnose pri Poslovni zvezi za gozdno in lesno gospodarstvo v Kranju razpisuje naslednja delovna mesta:

- 2 mesti — likvidator(ka) za urejanje delovnih odnosov in obračun delavcev.
- 2 mesti logarjev.

Pogoji: pod 1 srednja strokovna izobrazba, začetnik ali z nekajletno prakso v obračunavanju mezd; pod 2 dvoletna gozdarska šola s položenim izpitom ali izjemoma enoletna gozdarska šola s položenim izpitom.

Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj. Pismene vloge sprejme uprava Poslovne zveze do 15. marca.

Restavracija »Iskra« Kranj prireja vsako soboto ob 19.30 in nedeljo od 16. ure dalje

tradicionalne plesne zabave

Ob sobotah igrajo »Tržičani«, ob nedeljah pa »Veseli Kranjčani«.

Vljudno vabljeni

MALI OGLASI

Nedograjeno enodružinsko hišo ali nedograjeno etažo z vrhom kupim v Kranju ali neposredni okolici. — Ponudbe je poslali na upravo lista pod »Opis in cena«.

Skofja Loka. Odvetnik Sink je preselil svojo odvetniško pisarno v Vincarjev na Poljansko cesto.

Naprosam poštenega najditelja dežnega plašča (plavega), izgubljenega od Skofje Loke do Zablance v sredo, 4. marca ob 18. uri, naj javi svoj naslov. Rant Matija, Gočeski 74, Skofja Loka ali šola Zablance.

Nišel sem usnjeno rokavico od Lužan do Viskega dne 2. marca od 9. do 10. ure. Lastnik jo dobi pri Ropret Ivanu, Hotemože št. 47.

Pri smokuškem mostu nad Zirovnico je bila dne 7. februarja t. l. najdena ovca. Lastnik naj se zgleda na ObLO Jesenice — oddelku za splošne zadeve ali na PLM Zirovnica.

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 13., 15., 17., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

PONEDELJEK, 9. MARCA

8.35 Odlomki iz Rossinijeve opere »Seviljski brivce«.

9.00 Pisani zvoki z Dravskega polja

10.10 Obisk pri domačih skladateljih

11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — Sinji galeb je vzletel

12.15 Kmetijski nasveti — Jože Colnar: Proizvodno sodelovanje v vinogradništvu

12.25 Narodne in domače viže

12.45 Klavir v ritmu

13.50 Igra kitarist Laurindo Almeida

14.05 Radijska šola za višjo stopnjo: Wolfgang Amadeus Mozart

15.40 Listi iz domače književnosti Obisk pri Kristini Sulerjevi

16.00 V svetu opernih melodij

17.10 Popevka tega tedna

18.00 Radijska univerza — prof. Miroslav Adlešič: Človek med fiziko in tehniko — 1

18.30 Športni tednik

20.45 Kulturna tribuna — Tone Seliskar: O pisanju za mladino

TOREK, 10. MARCA

8.05 Pevec domače glasbe

9.00 Arije in dvospevi

9.45 Operetni zvoki v ritmu

10.25 Popevke se vrstijo

10.45 Za dom in žene

11.00 Iz slovenske solistične glasbe

11.30 Oddaja za otroke: a) Manica Komanova pripoveduje; b) Otroške pesmi Maksa Pirnika in Karla Pahorja

12.15 Kmečka univerza — Ing. Dušan Modic: Perspektive uporabe atomske energije v sadjarstvu

13.30 Znani zborovski prizori

14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike

15.40 Humoreska tega tedna — O. Henry: Grof in svat

16.00 Za glasbene ljubitelje Družinski pogovori

18.45 Domače aktualnosti

20.00 Plesni orkester RTV Ljubljana pred mikrofonom

SREDA, 11. MARCA

8.05 Popularne melodije iz orkestralne glasbe

9.15 Iz filmov in glasbenih revij

9.45 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe

10.10 Vsakomur nekaj z domačih livad

11.00 Poje moški zbor »Slava Klavora« iz Maribora

12.15 Kmetijski nasveti — Fanika Puc: Delo gospodinj-skega centra v Slovenskih Konjicah

12.25 Odlomki iz čeških oper

13.30 Trio Slavka Avsenika s pevčema Dano Filipič in Francem Korenom

15.40 Novost na knjižni polici — Alberto Moravia: Prezir

16.00 Koncert po željah

17.10 Sestanek ob petih

Zamenjam zgodnji krompir »Frimole« za slamo. Polica 2, Naklo. 2681

Malo posestvo, 20 minut od Otočca, oddam v najem po dogovoru. Poizve se pri Hajnshek, Otoče 27, pošta Podnart. 2682

Zamenjam dobro stanovanje na Primskovem za enakega v Kranju ali na Kokrici. Drnovšek Niko, Tekstilna 12, Kranj. 2683

Prodajam stroj za izdelovanje »dvovalcne« strešne opeke s 370 modeli. Naslov v oglasnem odd. 2684

Prodajam kozo, belo, 4 mesece brejo. Poizve se Bobovk 8. 2685

Kupim »Fiat 600« ali »Volksvagen« v dobrem stanju. Naslov v oglasnem oddelku. 2686

Sprejemmo strojnika za opravljanje s kmetijskimi stroji. Nastop službe takoj. KZ Smednik. 2687

Iščem delavca. Ostalo po dogovoru. Voglje 88. 2688

Sprejemmo v službo šoferje B ali C kategorije in avtomehanike. Nastop službe možen takoj. Interesenti naj se javijo pri podjetju »Avtoservis«, Jesenice. 2689

Preključim mesečno vozovnico Zg. Bela—Kranj. Jekovec Janez, Zg. Bela 51, Preddvor. 2690

Sporočamo žalostno vest, da je po dolgem trpljenju umrla v soboto, 7. marca naša mama, stara mama in prababica

MARIJA PETERNELJ (Mavčarjeva mama)

Pogreb bo v ponedeljek, 9. marca ob 16. uri izpred Gasilskega doma v Zgornjih Bitnjah.

Zalujoči: sin Pavle, hčere Albina, Marija, Alojzija in Francka z družinami.

KINO

»RADIO«, Jesenice: 10. marca francoski film »NA SMRT OBSOJENI JE POBEGNIL«; 11. do 13. marca francoski film »FOLIE BERGERE«.

»FLAVŽ«, Jesenice: 12. in 13. marca francoski film »NA SMRT OBSOJENI JE POBEGNIL«; 11. do 13. marca francoski film »FOLIE BERGERE«.

Zirovnica: 11. marca francoski film »NA SMRT OBSOJENI JE POBEGNIL« in ameriški barvni cinemascope film — »PRINC IGRALCEV«.

Dovje — Mojstrana: 11. marca ameriški barvni film »DOŽIVLJAJ KAPETANA VAJTA«.

Bled: 9. in 10. marca ameriški barvni cinemascope film »DAMA IN POTEPUH«; 11. in 12. marca jugoslovanski film »KRAVAVA SRAJCA«. Predstave vsak dan ob 17. in 20. uri.

Radovljica: 10. marca ob 20. uri ter 11. marca ob 17.30 in 20. uri francoski film »LJUBIMEC LADY CHATERLEY«.

Duplica pri Kamniku: 11. in 12. marca ameriški film »PADLI ANGEL«. Predstava vsak dan ob 19. uri.

NESREČE

NENAVADNA PROMETNA NESREČA

V četrtak, 5. marca je prišlo na cesti I reda Kranj—Ljubljana pri vasi Drulovka do nenavadne prometne nesreče. Voznik osebnega avtomobila S-8692, ki je peljal iz Ljubljane proti Kranju, je v bližini železniškega podvoza opazil osebnih avtomobil, ki ni vozil po desni strani, temveč po levi. Potem, ko je grozilo, da bosta avtomobila trčila, je voznik nasproti prihajajočega vozila, državljan iz Irana, hotel nesrečo preprečiti; bilo je prepozno. Udarec je bil neizbežen. S-8692 je utrpel škodo za 90.000 dinarjev, medtem ko je bilo na avtomobilu iz Irana za 200.000 din škoda. Telesnih poškodb ni bilo. Nesreča je toliko bolj nerazumljiva, ker se je primerjala na preglednem delu cestišča ob jasnem vremenu.

5 HEKTAROV GOZDA POGORELO

Nad umetnim jezerom pod Zirovniško planino je v ponedeljek, dne 2. marca dopoldne izbruhnil gozdni požar. Gasilci z Jesenic in iz Zirovnice so požar kmalu pogasili. Dan kasneje, in sicer ob 16. uri, pa je požar ponovno izbruhnil. Zgorelo je 5 hektarov gozda in le gasilec, ki so gasili prejšnji dan, gre zahvala, da se ni požar še bolj razširil. Lastnik 3 ha gozda je Jože Slanin iz Zirovnice, 2 ha pa sta last Gozdnega gospodarstva Bled. Škoda znaša okrog milijon dinarjev, razen tega je uničen ves pomladek. Strokovnjaki, ki so si ogledali pogorišče, menijo, da je gozd ne bo opomogel celih 50 let. Požar je nastal zaradi malomarnosti nekoga, ki je sežigal travo in ni upošteval možnosti, da se lahko ogenj razširi.

ALKOHOL IN POLEDICA

M. M. iz Kranjske gore se je v nedeljo, 1. marca ob 2. uri zjutraj odpeljal z mopedom izpred hotela

Komisija za uslužbene zadeve Okrajnega ljudskega odbora Kranj

RAZPISUJE

mesta treh administrativnih moči z nižjo strokovno izobrazbo pri upravnih organih OLO Kranj.

Razpis bo zaključen v roku 15 dni po objavi v »Glasu Gorenjske«. Kolikor mesta po razpisu ne bodo zasedena ostane razpis v veljavi do zasedbe teh mest.

Kandidati naj v pravilno kolekovani prošnji navedejo šolsko izobrazbo in dosedanje službovanje.

Kranj, 8. marca

Včeraj in danes je bilo na kegljišču Triglava zadnje kolo moške republiške lige v kegljanju. Včeraj sta nastopili ekipi Gorjancev iz Novega mesta in domačega Triglava. Kranjčani, ki so se potegovali za prvo mesto v Sloveniji, so dosegli slabši rezultat kot smo pričakovali, tako da tudi v zadnjem nastopu na Jesenicah ne bi mogli prehiteti Branika.

Rezultati: Triglav 6532 (Bregar 784, Žiberna 817, Turk 822, Kordež 830, Debeljak 789, Ambrožič Miro 822, Ambrožič Lado 811, Martelanc 857), Gorjanci 6132 kegljev (najboljši: Mrzlak 811, Murn 806, Lindič 802).

Danes sta nastopili jeseniški moštvi Gradisa in Jesenic. Jeseničani so ponovili včerajšnji uspeh in dosegli zelo dober rezultat 6540 kegljev, kar je celo boljše od rezultata Triglava. S tem pa so Jeseničani prijetno presenetili. Kljub temu, da jih pred zadnjim kolom ni nihče smatral za favorita za prvo mesto, so kegljači Jesenic po dveh odličnih rezultatih včeraj na Jesenicah in danes v Kranju postali republiški prvaki z 32.709 keglji pred Branikom, ki je podrl 32.708 kegljev. Tretji je Triglav 32.520, četrta Ljubljana 32.137, peti Gradis (Ljubljana) 31.959 itd.

OVINEK IN POLEDICA

V nedeljo, 1. marca ob 15.30 uri se je primerila na ovinku med Bohinjsko Bistrico in Savico prometna nesreča, ki jo je povzročilo podeleno cestišče. Osebnih avtomobil H-9913 je prenelo pripeljal v omenjeni ovinek, zdrsnil je s cestišča in se prevrnil preko nasipa. Materijalna škoda na vozilu znaša okrog 100.000 din, medtem ko je voznik V. D. iz Zagreba prestal nesrečo brez poškodb.

OGENJ V KAMNIKU

V četrtak po 22. uri je spet zatutila sireda v Kamniku. To pot je gorelo v Podgorju. — V podkletni drvarnici so se iz nepojasnjenega vzroka zažgala drva. Kamniški gasilci so brž intervenirali s svojo novo avto-cisterno, ki drži 1900 litrov. Nova gasilska pridobitev je bila v tem primeru res nadvse koristna, ker so bili zaradi suše v dolnjem delu Podgorja vsi vodnjaki suhi.

OTROCI ZAŽGALI GOZD

Suho vreme zadnjih tednov je doobra izsušilo gozdno podrast in travo. To je bil tudi pogosti vzrok gozdnih požarov. — V torek, 3. marca je izbruhnil tak požar na levem bregu Save pri Radovljici, in sicer na površini 700 kvadratnih metrov. Požar so omejili gasilci iz Radovljice. Ugotovljeno je bilo, da so požar zanetili otroci, ki so se igrali z ognjem.

Zgodovinska „luža“ v VOGLJAH

Sredi Vogelj, vasi v bližini Senčurja, se razprostira precej obsežen bajer — površina meri približno 1 hektar. Domačini pravijo temu bajerju »luža«. Globoka je do enega metra, na dnu pa je tudi približno en meter debela plast blata. Takšna »luža« z blatnim dnom je precej nevarna za živino, pa tudi za otroke, če bi zašli vanjo. Ob

skih dneh je »luža« velika koncertna dvorana žabjega orkestra.

Domačini so se temu privadili. Smrad jih prav nič ne moti, tako vsaj kaže. In če jih obletavajo komarji, kaj njim to mar. Neka tovarišica ob »luži« celo trdi, da je pravi užitek, ko se oglasi žabji orkester. Takole pravi: »Zvečer nas regljanje prav nič ne moti. Ko se

toplih dneh se spreletavajo nad Vogljami oblaki komarjev, ki najdejo v »luži« ugodne življenjske pogoje. Še več: mlakuža zastruplja ozračje z neprijetnim vonjem. In končno, v spomladan- naveličamo poslušati rega-rega, prav mirno zaspimo. Res pa je, da gostje, ki prespe v naši vasi, zjutraj godrnjajo, da so jih vso noč motile žabe.«

Kako je nastala ta »luža« v Vogljah? Vas Voglje se je začela razvijati v kraju, kjer daleč naokoli ni niti studenčka. Zato so prvi prebivalci kopali v zemljo tako globoko, da so prišli do vode. Kopali so bazene, ki so jih imenovali »luže«. In v Vogljah je, kljub temu, da je dobila vas že pred 50 leti vodovod, do danes ostala največja luža. Čeprav si je »luža« zagotovila v krajevni kroniki častno mesto, vendar pomen ni tolikšen, da bi bil lahko še danes v ponos vaščanom. Od »luže« nimajo nobene koristi, škoduje pa podo- bi vasi, če že drugemu ne.

Podobno »lužo« so imeli tudi v Voklem, vendar so jo tamkajšnji prebivalci s pomočjo občine zasuli. Upajmo, da se bodo tudi Vogljani lotili svoje »luže«; namesto nje bodo dobili sredi vasi lep prostor, ki bi ga bilo moč z majhnimi denarci urediti v prijeten prostor.

B. F.

sovjetski film »Žerjavi letjoci«, ki ga je za proizvodnjo »Mosfilm« posnel leta 1957 režiser Mihailo Kalatozov. Film je leta 1958 nagrajen s prvo nagrado v Cannesu. Odločitev žirije je bila povsem upravičena, kajti film »Žerjavi letjoci« ni zgolj čista umetnina, je mnogo več: je enkratna nedosegljiva izpoved scenarista, režiserja in igralcev — je nov kazipot v filmski umetnosti. Nepozabno doživetje je tudi igra mlade sovjetske igralke Tatjane Samoilove. — Umetniška sila filma je v preprostem jeziku, ki pripoveduje vsakdanjo zgodbo o malih ljudeh.

GLEDALI
BOMO...

ZANIMIVOSTI

SLAPOVI V SIBIRIJI

Pri gradnji umetnega jezera za elektrarno na reki Angara v Sibiriji bodo nastali slapovi, dvakrat višji od znamenitih niagarskih slapov. Sibirsko umetno jezero pa bo po površini 10 krat večje od Zenevskega jezera. — Elektrarna, ki jo tamkaj gradijo, bo z zmogljivostjo 3200 MW daleč prekašala Grand Coulee, doslej največje elektrarno na svetu (1974 MW).

AMSTERDAM — MESTO MOSTOV

Mesto, ki ima največ mostov na svetu niso Benetke, ampak Amsterdam. Benetke imajo 440 mostov, medtem ko jih ima Amsterdam 515. V zadnjih 20 letih so zgradili v Amsterdamu 105 novih mostov, največ zaradi naraščajočega avtomobilskega prometa.

1,5 MILIJONA ZDRAVNIKOV opravlja po podatkih UNESCO zdravniško prakso na svetu. Letno izda 585 medicinskih fakultet v 85 deželah okoli 60.000 zdravniških diplom. Samo v Evropi je 237 medicinskih visokih šol.

Nove oblike žive materije

Ameriški znanstveniki delajo poskuse, s katerimi spreminjajo osnovno substanco žive materije v nove oblike, ki so koristne za človeka. Kaže, da nekateri rezultati teh poskusov mečejo svetlo luč na poreklo človeka.

Znanstveniki so poskušali spreminiti živo materijo z aminokisljinami in s proteini (beljakovinami). Aminokisljine so sestavni elementi beljakovin, te pa so sestavni deli živega tkiva. Raziskovalci jih zdaj uporabljajo na tak način, na kakršnega jih narava ni nikdar uporabljala: uporabljajo jih za tvorbo snovi, ki so koristne v medicini in industriji.

Z delovanjem toplote 160 stopinj Celzija na aminokisljine je neka skupina znanstvenikov uspela proizvesti snovi, podobne beljakovini, ki se imenuje proteidi. S pravilno selekcijo teh aminokisljin, dobljenih iz naravnih beljakovin, je s spojanjem možno dobiti snovi s posebnimi lastnostmi, ki jih potrebuje medicina.

Rezultati, ki so jih dobili pri teh poskusih, potrjujejo neko teorijo o poreklu življenja. Po tej teoriji so sestavljene biološke molekule nastale na Zemlji pri zmerno visoki temperaturi, ki je verjetno nastala zaradi izlivanja vrele vulkanske magme v morskovo- do ali zaradi tega, ker voda ni mogla

priiti v segrete udolbine, potopljene v času klime.

Kemiki so tudi iznašli načine, kako menjati fizične, kemijske in fiziološke značilnosti beljakovin z uvajanjem žvepla vanje.

KONJSKE DIRKE

NAJDRAŽJI DIRKALNI KONJ je bil Nashua. Njegov lastnik W. Woodward ga je prodal L. Coombsu za 1.126.000 dolarjev.

Konj Tulyar (bivša last Age Kana) je samo v dveh letih sezone (1951-52) prinesel svojemu lastniku 225.000 dolarjev nagrade.

NAJSLAVNEJŠI JEZDEC vseh časov — Gordon Richards — ima rekord v številu zmag v eni sezoni. Leta 1947 je namreč 269-krat zmagal.

NAJVEČJA NAGRADA, ki je bila kdajkoli doslej podeljena za prvo mesto na konjskih dirkah, je bila 270.000 dolarjev. Dobil jo je leta 1952 neki konj iz hleva Age Kana. Konji Age Kana so dobili v letih od 1922 do 1954

skupno 773 dirk in okoli 3 milijone dolarjev nagrad.

STEZA NAJDALJŠE KONJSKE DIRKE v zgodovini je bila dolga okoli 2000 kilometrov. Ta tekma je bila leta 1920 v Portugalski, zmagal pa je arabski konj Emir. Tekma je trajala deset dni, konji pa so počivali vsak večer. Konja Emira je jездilo skupno pet jezdecov. V tej težki tekmi zdržljivosti je poginilo osem konj.

NAJDALJŠA HITROSTNA KONJSKA DIRKA je bila leta 1920. Na 450 km dolgi stezi je zmagal jezdec Crabbet na konju, katerega ime ni znano, in sicer v času 52 ur in 33 minut.

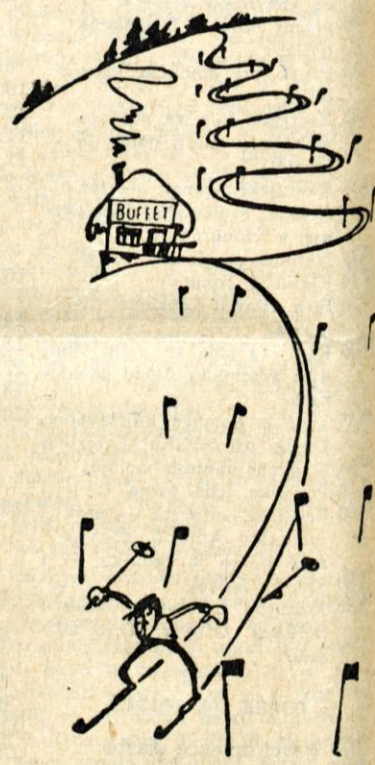
Najboljša laž leta

»V Ortonvillu (ZDA) je bilo v pretekli zimi strašno mraz. Evo dokaz za to: z ognja so vzeli lonec vrele vode, ki je potem tako hitro zmrznila, da je bil led še topel!«

S to zdočbico je dobil Lou Power iz Ortonvillu prvo nagrado »Kluba lažnikov« iz Burligtona za najboljšo laž v letu 1958.

Frank Falkner iz Phoenixa (Arizona) pa je dobil nagrado za najkrajšo laž: »Rad gledam komercialne televizijske programe.«

ZA RAZVEDRILLO

Brez besed

ROMAN
II. del
10

VIGENCI

Mimi
Malenšek
Konič

Dominik je čutil, da fant govori, kot bi se ga vse skupaj ne tikalo. Kakor bi ne šlo tudi zanj in za njegovo premoženje. Sicer je bil tega vajen in mu je celo ugajalo, da se sin ne vtika v njegove zadeve, nocoj pa se mu je zazdelo, da ga Pavlova že kar žaljiva brezbriznost boli. Nejevoljno je rekel:

»Zame? Dejal bi, da bo nekoč tvoje, kar je zdaj moje!«

»Saj,« je malomarno rekel Pavle.

Dominik je trenutek pomolčal. Zazdelo se mu je, da ne vzdrži več na mestu. Vstal je in se sprehodil po molčeči sobi. Potem se je spet vrnil, sedel in začel bobnati s prsti po mizi. »Slišal sem, da se bo Družba imenovala Kroparska žebeljarska zadruga, delniška družba z omejenim jamstvom,« je rekel.

»Kar dobro ime.«

Dominik bi bil najraje planil kvišku in se znesel nad sinom. Kako malomarno govori o stvareh, ki lahko postanejo usodne! Vendar je mirno obsedel. Jedko je pomislil, da od sina ne more pričakovati drugačnega odgovora. Že zmerom je čutil, da sta si tuja, zdaj pa se je nevidna stena, ki ju je ločila, še dvignila. Dejal si je, da je s Pavlom imel le malo veselja. — In vendar je tako zdrav, tako lep fant! Kakor bi se združila v njem vsa Gašperinova lepota in Zgončeva moč, ves Gašperinov ponos in Zgončeva prizadevnost! Mahoma se je spomnil, kako je Pavle včasih v jezi ponosno vrgel glavo nazaj in je bil v tem tako podoben Alešu, da je očeta ob pogledu nanj zarezelo pri srcu. Ta podobnost ga je zmeraj bolela. Kadarkoli se je zavedel, mu je bilo, kot bi mu z nožem oral po srcu. Kljub temu ga je imel na svoj trdi način rad, Pavle pa mu je v povračilo kazal trmo. Že kot otrok je bil tak.

Dominik ga je včasih zaradi tega pretepel. Pobesnel je, ker otrok iz kljubovalnosti ni hotel jokati in ga je pretepel še bolj. Vse je bilo zaman! Toda tega je bila kriva pač Ana! Očital ji je, da ima fant v sebi Gašperinovo trmo in da mu jo bo izbil, prav zatrdno! Ana ga je zavračala s komaj prikritim zlobnim posmehom: Fant ja prav po zgončevsko svojeglav in tega mu ne bo nihče izbil! Sčasoma pa je v svojem odporu do Dominika prignala stvar tako daleč, da je Pavlu odpuščala vse napake, če je le slutila v njih nekaj Gašperinovega.

Zdaj je fant odrasel. Štiri leta je bil v gimnaziji, da bi ne ostal neuk, kot oče. Zdaj bi že moral pomagati pri kupčiji, on pa nič! Ali sem sam kriv? se je prvič v življenju vprašal Dominik. Morebiti sem mu ubil veselje do kupčije, ker mu nisem pustil blizu, kadar je silil vame? — Ni si znal odgovoriti. Trenutno se je zavedel, kako osamljen je prav zdaj, ko bi potreboval opore. Morebiti ima celo v sinu tihega nasprotnika!

Pavle je čakal, da bo oče kaj rekel, toda ko je ta le molčal, je dejal:

»Ti torej ne boš pristopil?«

»Ne.«

»Zakaj ne? Vložil bi velik delež in bil bi v vodstvu.«

»Vem. Toda s takimi ljudmi ne bom delal skupaj. Nikoli!« Dominik je spet vstal in začel hoditi po zgornji hiši. Tla so se narahlo tresla pod njegovimi težkimi koraki. Ustavil se je sredi zgornje hiše in malone kričnil iz užaljenosti: »Eden mora propasti! Zapomni si to! Jaz ali oni!«

Pavle je presenečeno vstal. Razumel je, da pomenijo očetove besede trd, neizprosno boj s trškimi mojstri. Na očetovem licu je videl tisti zagriženi izraz, ki ga je imel vselej, kadar se je loteval česa važnega, tveganega. Znova se bo razvnelo sovraštvo, ki je telo na dnu, pa ni nikoli povsem ugasnilo. Sovraštvo iz časov, ko se je oče oženil z deset let starejšo sestrično, da bi se prikopal do premoženja, in še ono drugo, mnogo bolj strašno...

Spomnil se je, kako se je oče nekoč sprl z nekim de-

lavcem in je ta očetu vrgel v obraz, da je podrezal vrv na saneh, s katerimi se je ponesrečil stric Aleš. Takrat je oče sunkovito pograbil težko kladivo in ga dvignil, delavec pa je pobledel kakor krpa papirja. Pavle je zamižal — mislil je, da bo oče spustil kladivo onemu na glavo. Ni ga spustil. Samo po nakovalu je udaril s tako močjo, da se je hrastov podstavek razpočil po vsej dolžini. Potem je odvrnil kladivo in šel molče iz vigenca, ustnice pa je imel vse modre in drgetal je. — To je bila ena od stvari, ki jih Pavle niti materi ni nikoli povedal. Nekaj, kar je bilo močnejše kot strah, mu je branilo.

Pravzaprav pa ni nikoli verjel, da bi bil oče zares zakrivil stričovo smrt. Mati mu je nekoč pokazala vrv, ki se je bila predrgnila, da je seneni tovor pokopal strica pod seboj. Mimogrede je tudi omenila, da je pokojni stric Miklavž v pijanosti vrgel sum na očeta — toda to prav gotovo ne more biti res. Kljub temu pa je Pavle od tistega razgovora čutil podvojen strah pred mrkim, močnim možem, ki je bil njegov oče. In zdaj, ko ga je videl, kako odločno in trdo je napovedal boj trškimi podjetnikom, ki so se hoteli združiti proti njegovi volji, ga je preblisnila misel, da bi ne bilo nič čudnega, če bi oče skušal spraviti s poti človeka, ki mu je odveč. Nehote se je umaknil za korak in spet sedel. Skoro pomirljivo je dejal:

»Tako? Jaz pa sem mislil, da boš pristopil. Končno ne moreš vedeti... časi so drugačni, kot v tvoji mladosti. Včasih mislim, da bo kroparsko železarstvo propadlo.«

»Hm... lepo,« je rekel Dominik. »Zakaj pa misliš, da bo železarstvo propadlo? Ko sem prišel v Kropo, so tudi govorili da bo šlo vse po zlu, pa ni šlo. Ne rečem — nekoliko drugače je bilo takrat. Nič nismo vedeli o trgovskih družbah, menicah, konkurzi, likvidacijah podjetij, spekulacijah in podobnem. Veljavo so imeli samo stari, dobri srebrni goldinarji! Da bi pa zato kovaštvo hudisti vzelo... ne, tega pa ne! Kaj pa bi bilo z nami, če bi se to zgodilo! Premisli vendar, fant!« Dominik se je prisiljeno zasmel.